

PIC TANFOLYAM

Dr. Kónya László:

<http://alpha1.obuda.kando.hu/~konya>

konya@novserv.obuda.kando.hu

PIC MIKROKONTROLLEREK ALKALMAZÁSTECHNIKÁJA

Tanfolyami tananyag

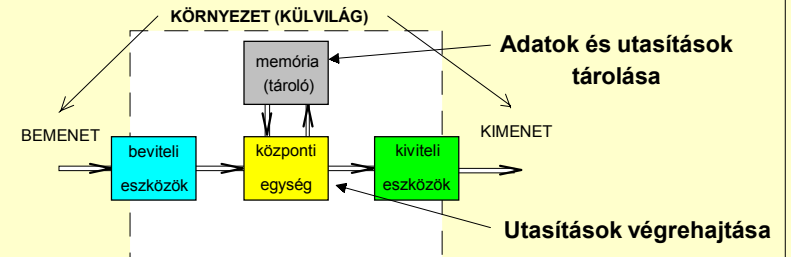
2000

2000.09.02

1

PICTANFOLYAM

1.1 AZ INFORMÁCIÓFELDOLGOZÁS ÁLTALÁNOS MODELLJE.

Algoritmus: hogyan hozzuk létre a kimeneti információit a bemeneti információból.

Program: az algoritmus számítógépen történő megvalósítása, utasítások sorozata

A program határozza meg hogy mit végezzon el, és ez cserélhető!!!

Megvalósítás: digitális áramkörökkel: MIÉRT két állapottal?

3

PICTANFOLYAM

1. BEVEZETÉS

Jelenleg az informatika forradalma zajlik.

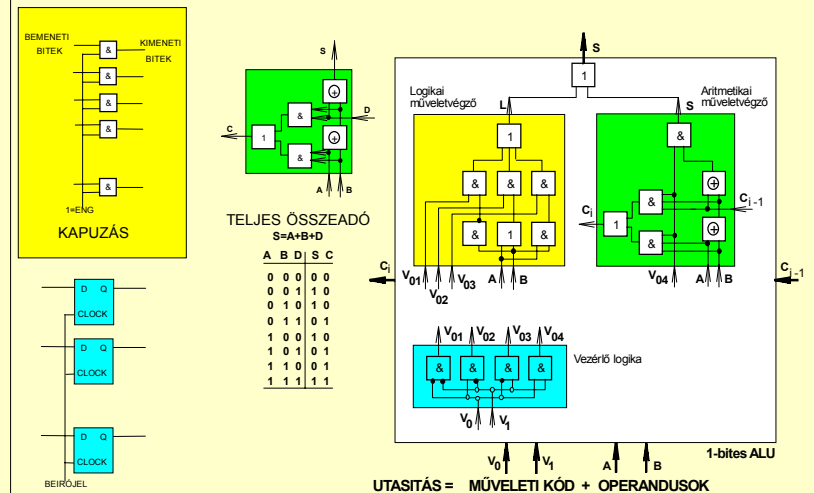
Két sokkoló dátum:

- 1971 - az első 4 bites mikroprocesszor INTEL 4004: csak 28 év !!!
- 1981 - az IBM PC megjelenése: csak 18 év !!!
- A számítógépek részt vesznek az újabb számítógép-generációk előállításában - evolúció ?!

2

PICTANFOLYAM

1.2 A MIKROSZÁMÍTÓGÉPEK ALAPÁRAMKÖREI

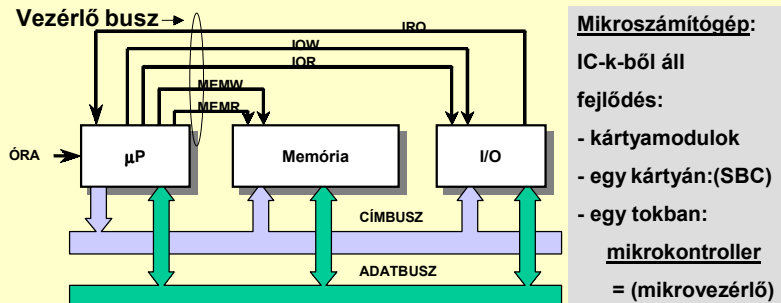

UTASÍTÁS = MŰVELETI KÓD + OPERANDUSOK

4

PICTANFOLYAM

1.3 A MIKROSZÁMÍTÓGÉPEK ÁLTALÁNOS FELÉPÍTÉSE

Sín, vagy busz: azonos funkciójú vezetékek összessége (cím, adat, és vezérlő busz)

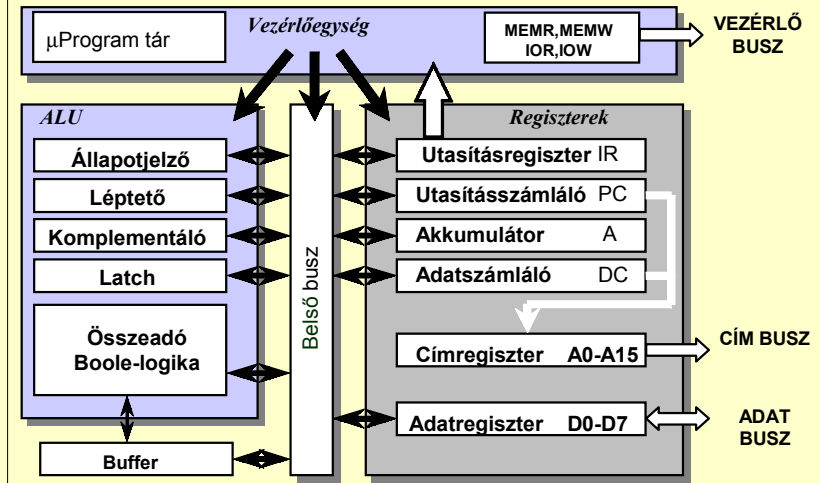
a processzor szemszögéből a memória és I/O megkülönböztetés nem indokolt az I/O regiszter olyan memória amelyeknek másik oldala a kívülrre „nyílik”

A mikrogépek teljesítményének meghatározására elterjedt egy nem teljesen objektív, de elfogadott jellemző, a MIPS. Ez azt mutatja meg, hogy hány utasítást képes az adott eszköz egy másodperc alatt végrehajtani.

5

PIC TANFOLYAM

1.5 CISC PROCESSZOROK - MIKROPROGRAMOZÁS

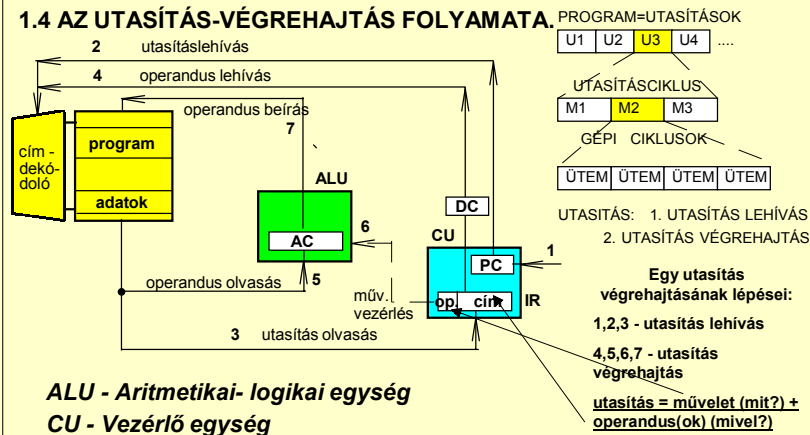

PC-program counter, DC - data counter, IR-utasításregiszter, AC - akkumulátor

7

PIC TANFOLYAM

1.4 AZ UTASÍTÁS-VÉGREHAJTÁS FOLYAMATA.

Funkcionális egységek: PC-program counter, DC - data counter, IR-utasításregiszter, AC - akkumulátor

Neumann elv: közös program és adatmemória

6

PIC TANFOLYAM

1.6 RISC PROCESSZOROK.

Ha egyszerűbb a felépítés, egyszerűbb, de gyorsabb a hardver is.

RISC processzorok főbb jellemzői:

- Kevésbé bonyolult utasítások; a felhasználói terület elemzése alapján a bonyolult utasítások elhagyása. Az utasítások végrehajtásához egy gépi ciklust használnak fel.
- Kevés utasítás (<128) és címzési mód(2-4) használata.
- Az utasítások végrehajtásához nincs mikroprogram; az igen bonyolult fordítóprogram állítja elő a végleges formát.
- Az utasítások rögzített hosszúságúak, hosszuk nem változik

8

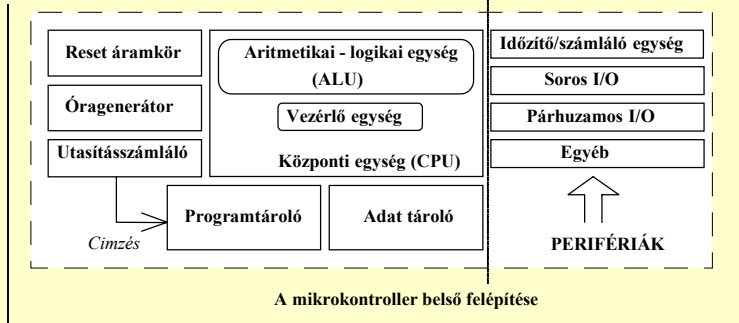
PIC TANFOLYAM

1.7 MIKROKONTROLLEREK FELÉPÍTÉSE

Mikrokontroller vagy mikrovezérlő: mikroszámítógép egy tokban

CSALÁDOKNÁL KÖZÖS

VÁLTOZÓ

A PERIFÉRIÁK HASZNÁLATA CSÖKKENTI A CPU TERHELÉSÉT (a perifériakezelés hardveres megoldása miatt)

9

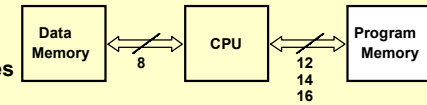
PIC TANFOLYAM

2.0 PIC ARCHITEKTÚRA: RISC-TULAJDONSÁGÚ

A nagy teljesítmény okai:

Harvard architektúra

Eltérő szélességű adat és programbusz

Minden utasítás egyszavas

Regiszter fájl szervezés

LWI (Long Word Instruction)

Utasítás csővonal (pipelining)

Egyciklusos utasítások

Csökkentett utasításkészlet

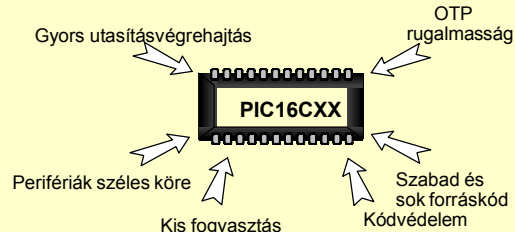
Ortogonalis utasításkészlet

Nagyobb áteresztő-képesség

Harvard felépítés két külön tárolót: egy adat és egy programtárolót használ, megszűnik a sorban állás a memóriáért

PIC TANFOLYAM

2. PIC MIKROKONTROLLEREK

Gyors perifériák, órajel
Utasítás-ciklusidő
I/O váltás üteme

Komparálási idő
Input Capture Resolution
(with divide by 16 prescaler)

PWM felbontás (8- és 10-bit)
PWM frekvencia
8-bit
10-bit

SCI (USART) Aszinkron sebesség
Szinkron sebesség

SPI Master adatsebesség
Slave adatsebesség

A/D konverziós sebesség

Adat EEPROM Írási idő
Írási szám

@ 20 MHz
200 ns
200 ns

200 ns
200 ns
50 ns

50 ns
80 KHz
20 KHz

312,5-KBaud
5000-KBaud

5 MHz
2.27 MHz

16 - 20 µsec

10 ms
1 M E/W (Typical)

U ₄ 16C54/56			
1	RA2	RA1	18
2	RA3	RA0	17
3	RTCC	OSC1	16
4	MCLR	OSC2/CLKOUT	15
5	VSS (GND)	VDD	14
6	RBO	RB7	13
7	RB1	RB6	12
8	RB2	RB5	11
9	RB3	RB4	10

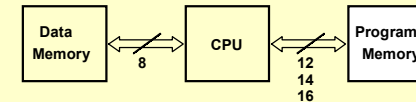
PIC TANFOLYAM

2.1 UTASÍTÁS = MŰVELETI KÓD + OPERANDUS

AZ UTASÍTÁSHOSSZ A DÖNTŐ !!!

INTEL MEGOLDÁS: A MŰVELETI KÓD + OPERANDUS MINDIG EGÉSZ BÁJT HOSSZÚSÁGÚ, MERT A PROGRAM ÉS ADATMEMÓRIA KÖZÖS

PIC: KÜLÖN PROGRAM- ÉS KÜLÖN ADATMEMÓRIA

A NAGYOBB BITSZÁMÚ UTASÍTÁSHOSSZ MIATT EGY SZÓBAN ELFÉR MIND A MŰVELETI KÓD, MIND AZ OPERANDUS (CÍME) !!!

FELOSZTÁS A CSALÁDOK SZERINT

FONTOS !!!

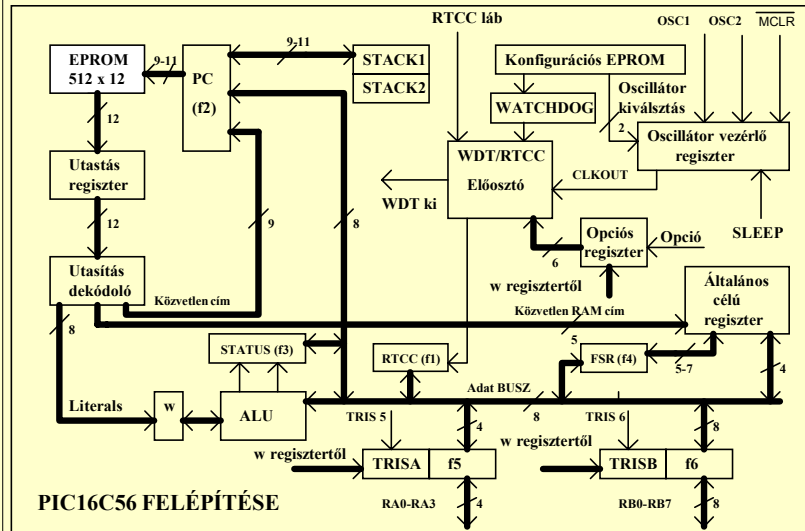
12 BITES: 7 BIT MŰVELETI KÓD 5 BIT OPERANDUS CÍM 16C5XX

14 BITES: 7 BIT MŰVELETI KÓD 7 BIT OPERANDUS CÍM 16CXX

16 BITES: 8 BIT MŰVELETI KÓD 8 BIT OPERANDUS CÍM 17CXX, 18CXX

MIND AZ UTASÍTÁSBAN SZEREPLŐ MEMÓRIACÍM, MIND AZ OPERANDUSCÍM TARTOMÁNYA ERŐSEN BEKORLÁTOZOTT !!! -> EZÉRT LAPOZÁS (PROGRAMMEMÓRIA), ILLETVE BANKVÁLTÁS (ADATMEMÓRIA) ALKALMAZÁSA

2.2 PIC MIKROKONTROLLEREK FELÉPÍTÉSE

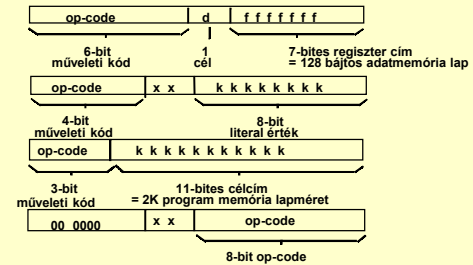

PIC16C56 FELÉPÍTÉSE

PIC TANFOLYAM

2.4 14 BITES PIC UTASÍTÁSOK FELÉPÍTÉSE

- Utasítások közvetlen címzéssel
- Utasítások állandóval
- GOTO, CALL
- Speciális utasítások
NOP, SLEEP, CLRW
OPTIONS, TRIS,
CLRWD

Hogyan tárolhatók a program memóriában adatok (állandók)?

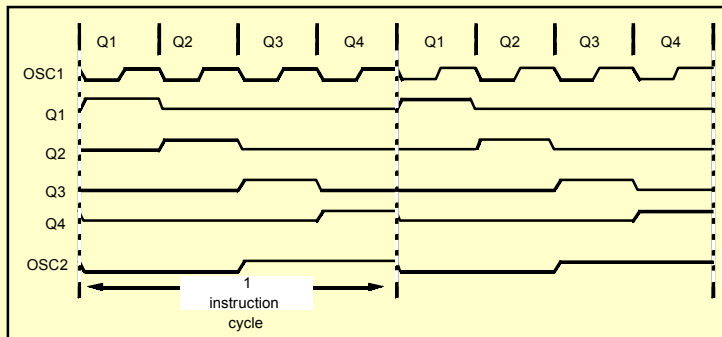
- RETLW utasítás használható állandó értéknek W regiszterbe töltésére
- Nagyon hasznos táblázatoknál

CALL	TABLE	:	W-ben az eltolás (table offset)
MOVWF	PORTA	:	W now has table value
ADDWF	PC	:	W = offset, PC=PC+offset
RETLW	k0	:	A tábla kezdete
RETLW	kn	:	A tábla vége

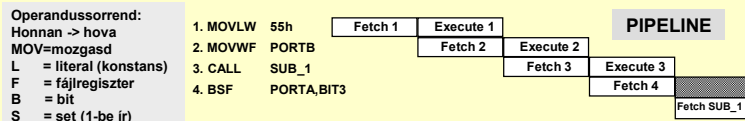
PIC TANFOLYAM

2.3 UTASÍTÁSCIKLUS, PIPELINE

- Az utasításciklus az órárfrekvencia 1/4-e
- A cikluidő 200 ns 20 MHz-es óránál, 1 mikrosec 4 MHz-nél

Megjegyzés: általában: Q1 = Dekódolás Q2 = Olvas Q3 = Végrehajt Q4 = Írás

Bármelyik program elágazás (pl. GOTO, CALL vagy a PC-be írás) két ciklusos!

PIC TANFOLYAM

2.4.1 UTASÍTÁSTÍPUSOK

LOGIKAI: AND, OR, XOR, NOT

ARITMETIKAI + SHIFT: ADD, SUB, CLR, DEC, DECSZ, INC, INCSZ, RL, RR, SWAP, TEST

BIT: CLRB, SETB, SB, SNB

ADATMOZGATÓ: MOV

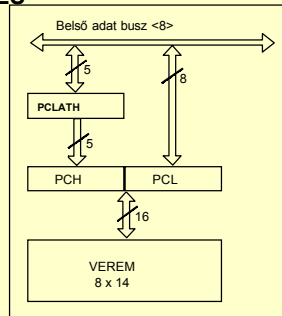
PROGRAMVEZÉRLŐ: CALL, JMP, NOP, RET, RETI, RETLW

RENDSZERVEZÉRLŐ: SLEEP

PIC TANFOLYAM

2.4.2 VEREMKEZELÉS

- Mikor egy CALL utasítást végrehajtunk, az azt követő utasítás címe a verem tetejére másolódik, és az alatta lévő tartalmak a veremben lefelé mozognak.
- RETURN végrehajtásakor verem tetején lévő cím kerül az utasításszámlálóba
- Helytelen veremkezelés (pl CALL RETURN nélkül hibás program működést eredményez

PIC16C5X-nél csak külön 2 x 11 bites hardver verem

PIC16CXX-nél külön 8 x 14 bites hardver verem

Verembe rakunk: CALL vagy megszakítás

Veremből veszünk: RETURN, RETLW, RETFIE

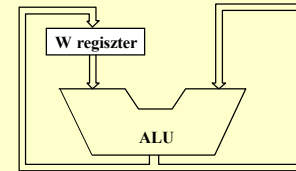
A verem: (last in first out) – LIFO

TÚLÍRÁSKOR AZ UTOLSÓ KIPOTTYAN

PIC TANFOLYAM

2.5.1 PIC UTASÍTÁSOK VÉGREHAJTÁSA, STATUS REGISZTER

A műveletek eredménye állítja a STATUS regiszter bitjeit

Indirect Addr 00h
RTCC
PC
Status
FSR
PortA
PortB
PortC
Általánosan felhasználható regiszterek (File registers) (RAM) (24-72)

Indirekt címre hivatkozásnál használt
Időzítő/számláló regiszter
Utasításszámláló
Program státusz regiszter
Indirekt címet tartalmaz
A port
B port
C port (ha van)

STATUS WORD REGISZTER (f3)

(7)	(6)	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	(0)
PA2	PA1	PA0	TO	PD	Z	DC	C

RESET feltételek:

- = PA2, PA1, PA0 törlődnek, értékük "0"
- = Jelzik a RESET okát.
- = Z, DC, C értéke nem változik meg.

PA0-PA2: adatmemória bankválasztás

TO: time out (watchdog)

PD: power down (sleep)

Z: zéró bit

DC: half carry (4. biten túlcsond.)

C: carry

OPERANDUSOK: W, REGISZTER(fr), #literal (KONSTANS), bit

PIC TANFOLYAM

2.5 PIC 16CXX UTASÍTÁSKÉSZLET

PIC16CXX Utasításkészlet - Összefoglaló

Byte-Oriented Operation - bájtos utasítások

No Operation	NOP	-
Move W to f	MOVWF	f
Clear W	CLRWF	-
Clear f	CLRF	f
Subtract W from f	SUBWF	f,d
Decrement f	DECWF	f,d
Inclusive OR W and f	IORWF	f,d
AND W and f	ANDWF	f,d
Exclusive OR W and f	XORWF	f,d
Add W and f	ADDWF	f,d
Move f	MOVF	f,d
Complement f	COMF	f,d
Increment f	INCF	f,d
Decrement f, skip if zero	DECFSZ	f,d
Rotate right f	RRF	f,d
Rotate left f	RLF	f,d
Swap halves f	SWAPF	f,d
Increment f, skip if zero	INCFSZ	f,d

Bit-Oriented Operations - bit utasítások

Bit clear f	BCF	f,b
Bit set f	BSF	f,b
Bit test f, skip if clear	BTFSF	f,b
Bit test f, skip if set	BTFSF	f,b

Literal and Control Operations

Konstanskezelő és vezérlő utasítások

Go into standby mode	SLEEP	-
Clear Watchdog Timer	CLRWDT	-
Return, place Literal in W	RETLW	k
Return from interrupt	RETFIE	-
Return	RETURN	-
Call Subroutine	CALL	k
Go to address (k is 9 bit)	GOTO	k
Move Literal to W	MOVLW	k
Inclusive OR Literal and W	IORLW	k
Add Literal to W	ADDLW	k
Subtract W from Literal	SUBLW	k
AND Literal W	ANDLW	k
Exclusive OR Literal W	XORLW	k

Jelölések: f = a RAM (file) regiszter címe

d = a művelet eredménye hova kerül: 0 = W regiszter, 1 = RAM (file) regiszter

k = egy 8 bites fix érték (konstans) vagy egy utasításra mutató cím (ez hosszabb mint 8 bit!)

Megjegyzés: A szürkével jelölt utasítások a 16CXX típusok "új" utasításai a PIC16C5X típushoz képest

PIC TANFOLYAM

2.5.2 ILLUSZTRÁCIÓ: PIC PROGRAMRÉSZLETEK

A kivonások (SUBWF and SUBLW) a PIC-eknél egy kicsit másképp használhatók mint ahogy megszoktuk más 8 bites kontrollereknél. A számítás a PIC-eknél (memória - W) módon történik a (W - memória helyett).

PI. Ha W-ből 3-at ki akarunk vonni, és azt írjuk: SUBLW 3 valójában 3-ból vonjuk ki a W tartalmát

A jó megoldást az ADDLW utasítással érjük el a kettes komplementes felhasználásával:

ADDLW 256-3 vagy ADDLW 253 esetleg ADDLW -3

Emiatt a W regiszter tartalma kettes komplementesének képzése: SUBLW 0

utasítással történhet a szokásos XORLW 0ffh utasítások helyett.

ADDLW 1 utasítások helyett.

A másik fontos dolog: kivonáskor a carry "nincs kölcsönvétele" bitként működik ("NOT borrow"). Azaz ha egy kivonási művelet kölcsönvétele okoz a carry törlődik!!! (egyébként 1)

Feladat: egy bájt bitejének megfordítása

;pl.: 11000000 -ből 00000011 legyen

; 32 bites regiszter (hh:mm:ml:ll) eltolása jobbra 4 bittel

; hh a legmagasabb helyértékű bájt

```
MOVLW 0 ; eredményregiszter (W) = 0
BTFSF NORMAL, 7 ; MSb set?
IORLW 0000001B ; Set LSB
BTFSF NORMAL, 6 ; bit set?
IORLW 0000010B ; Set bit
BTFSF NORMAL, 5 ; bit set?
IORLW 0000100B ; Set bit
BTFSF NORMAL, 4 ; bit set?
IORLW 0000100B ; Set bit
BTFSF NORMAL, 3 ; bit set?
IORLW 0001000B ; Set bit
BTFSF NORMAL, 2 ; bit set?
IORLW 0010000B ; Set bit
BTFSF NORMAL, 1 ; bit set?
IORLW 0100000B ; Set bit
BTFSF NORMAL, 0 ; bit set?
IORLW 1000000B ; Set bit
```

shr4

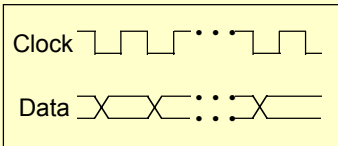
```
MOVLW 0x10
ANDWF IIF
SWAPF IIF
SWAPF ml,F ;alsó-felső 4bit cseré
ANDWF ml,W ;felső (alsó volt)
XORWF ml,F ;ml-ben törölni
IORWF IIF ;I-höz hozzáadni
MOVLW 0x10
SWAPF mh,F
ANDWF mh,W
XORWF mh,F
IORWF ml,F
MOVLW 0x10
SWAPF hh,F
ANDWF hh,W
XORWF hh,F
IORWF mh,F
RETURN
```

HÁZI FELADAT !!!

; az eredmény W-ben, NORMAL változatlan.

PIC TANFOLYAM

2.5.3 PÉLDA: SOROS ADATÁTVITEL

Csak 11 szó a program !!!
 74 utasítás ciklus = 14.6µs @ 20 MHz
 Ez megfelel 540 Kbit/sec-nek

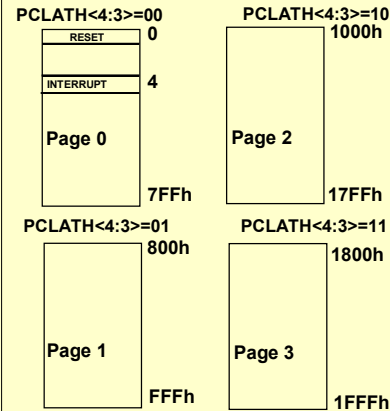
Egy egyszerű szinkron (SPI) soros adatátviteli program:

```

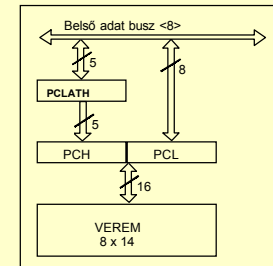
XMIT    MOVLW 08h      ; 8 bites átvitel
        MOVWF bit_count ;
XM_LOOP BCF    PORTB, bit0 ; 0 @ Adata láb
        BCF    PORTB, bit1 ; 0 @ Clock láb
        RRF    XDATA      ; Forgatás carry-n keresztül
        ; XDATA = küldendő adat
        BTFSC STATUS, CARRY ; teszt carry bit
        BSF    PORTB, bit0 ; 1 @ Adat láb
        BSF    PORTB, bit1 ; 1 @ Clock láb
        DECFSZ bit_count ;
        GOTO  XM_LOOP    ; vissza
        BCF    PORTB, bit1 ; clock láb = L
    
```

PIC TANFOLYAM

2.6.2 PIC16CXXX PROGRAM-MEMÓRIA TÉRKÉP

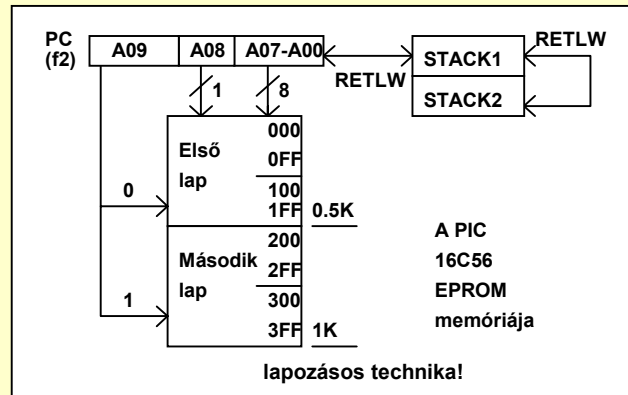
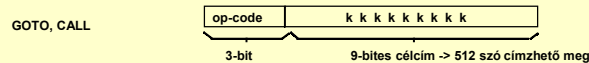
- Maximum 8K szó (13 bit) program memória. Jelenlegi típusok kapacitása: 4K
- 4 darab 2K szavas lap (11 bit)
- Lap váltás: PCLATH<4:3>
- Reset vektor: 0000h
- Megszakítás vektor: 0004h

Példaprogram: ADVPAGE.ASM

PIC TANFOLYAM

2.6.1 PROGRAM-MEMÓRIA 12 BITES ESZKÖZÖKNÉL

14 bites eszköznél a célcím 11 bites, ezért a megcímezhető memória 2048 szó

PIC TANFOLYAM

2.6.3 PROGRAM MEMÓRIA LAPOZÁS (PAGING)

Lap / Bank határok

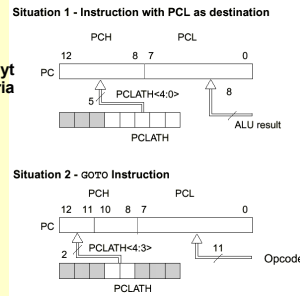
PIC16/17 Family	Word Size (Bits)	Code Page Boundary (Words)	Current Max code Size (Words)	Register Bank Boundary (Bytes)	Current Max RAM Size (Bytes)
16C5XX	12	512	2K	32	73
16CXXX	14	2048	4K	128	192
17CXXX	16	8192	8K	256	454

- A PCLATH lapozó bitjeinek értéke határozza meg az aktív lapot
- A lapozásra **CSAK** akkor kell figyelni, ha CALL vagy GOTO utasítást hajtunk végre
- A lapozó biteket **CSAK** akkor kell módosítani, ha más lapra ugunk
- Lap bitek definiálják az aktuális lapot
- Utasítások, amelyeknél a lapozó bitekre tekintettel kell lenni:
  - GOTO <address (0...8 bit) >
  - CALL <address (PC8=0)>
  - <Utasítás> PCL,F ; e.g. ADDWF PCL,F (PC8=0)

PIC TANFOLYAM

2.6.4 ADDWF PCL CÍMZÉS

- ◆ ADDWF PCL, F *nyolc* bites (256 szavas) címtartományt fog át, és mivel PC8=0, ezért csak a program memória lapok első 256 szavas részére hivatkozhatunk
- ◆ PIC16C5XX-nél PA0, PA1 határozza meg az aktuális lapot, de CALL és számított PC esetén:
  - ◆ PC 8- bitje törlődik
  - ◆ A cél cím a lap első 256 címe lehet
- ◆ PIC16CXXX/17CXXX-nél, PCLATH használható a felső címekre
  - ◆ Cél cím akárhol lehet
  - ◆ Olyan táblánál amelyek átlépi a 256 szavas lap határt PCLATH-ot állítani kell

Összefoglalás:

- ◆ PCL-t az ADDWF PCL utasítással módosítjuk
  - ◆ ADDWF PCL eredménye nem lépheti át a 8-bites címhatárt (lapok miatt!)
  - ◆ PIC16C5XX - PA0 és PA1 inicializálandó
  - ◆ PIC16CXXX - PCLATH inicializálandó
  - ◆ PIC17CXXX - PCLATH inicializálható a MOVFP PCL,PCL utasítással

PIC TANFOLYAM

2.7.1 ADATMEMÓRIA: FÁJL REGISZTEREK II.

Addr	Name	Function
\$00	IND	Used for indirect addressing
\$01	RTCC	Real Time Clock Counter
\$02	PC	Program Counter (low byte)
\$03	STATUS	Holds Status bits of ALU
\$04	FSR	File Select Register
\$05	RA	Port A Control register
\$06	RB	Port B Control register
\$07	RC*	Port C Control register

A tok működésében alapvető szerepet játszanak

W - akkumulátor - műveletek operandusa

INDF - INDirect File register Álcíme: 00H ??? A 0 című regiszterre történő hivatkozás ténylegesen az FSR regiszterben lévő tartalom által meghatározott című regiszterre utal

RTCC (01H) - 8 bites számláló túlcsoordulása IT-t okoz külső impulzus, vagy belső órajel növelheti

PC (02H) - az utasításmutató alsó 8 bites része

STATUS (03H) - ld. később

FSR (04H) - File Select Register (04H) - tartalma határozza meg az indirekt utasításban szereplő regiszter címét, felső három bitje az aktuális regiszter bankot

RA, RB, RC (05,06,07) portok !RA,!RB,!RC - portvezérlő regiszterek

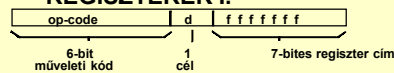
MODE - portkonfigurálás mutató regisztere,

OPTION - ld. később

PIC TANFOLYAM

2.7.1 ADATMEMÓRIA: FÁJL REGISZTEREK I.

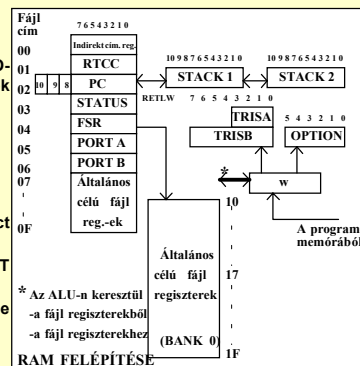
- Utasítások közvetlen címzéssel

A 7 bites címrész miatti korlátozás feloldható a adatmemória bankok alkalmazásával, ezek összessége alkotja a fájlregiszter tömböt. Azaz egy cím egy adott bankbeli címet jelent!

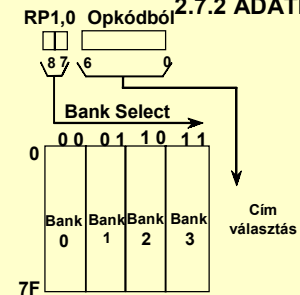
A regisztermező két részre tagozódik.

1. működtető fájlregiszterek (belső működéshez és I/O-hoz) más néven Speciális Funkcióju Regiszterek (SFR)
  - A valós idejű óra / számláló regisztere (RTCC)
  - programszámláló (PC, Program Counter)
  - állapotregiszter (Status Register)
  - I/O regiszter (I/O Registers, PORTs)
  - fájlregiszter választó regiszter (FSR, File Select Register)
  - További speciális regiszterek szolgálnak az I/O PORT konfigurálására és az előosztó kezelésére.
2. általános célú regiszterek (General Purpose Registers).

PIC TANFOLYAM

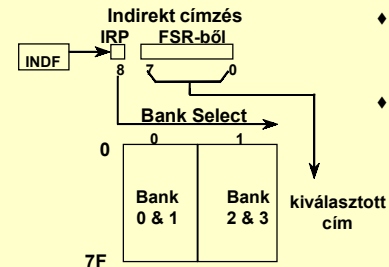
2.7.2 ADATMEMÓRIA LAPJAI: A BANKOK

Közvetlen memória bank kezelés

- ◆ 4 darab 128 bájtos adatmemória bank
- ◆ Speciális Funkcióju Regiszterek (SFR) ebben a RAM-ban vannak
- ◆ Bankok kiválasztása a Státusz Regiszter RP0 és RP1 bitjeivel történik

Közvetett memória bank kezelés

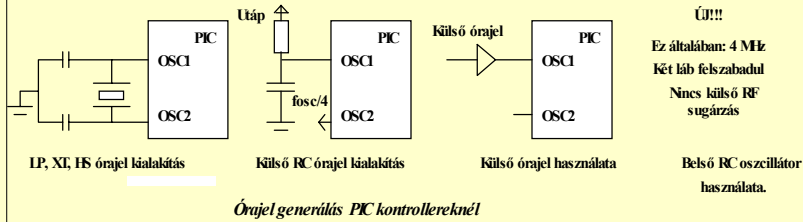

- ◆ Az indirekt címzendő bankot a Status regiszter IRP bitje határozza meg
- ◆ Az INDF regiszter-rel végzett műveleteket az FSR regiszter által mutatott adatokkal hajtjuk végre

Példaprogram: ADVBANK.ASM

PIC TANFOLYAM

2.8 ÓRAJEL GENERÁLÁS

A belső oszcillátor -- kisebb pontossága és frekvenciastabilitása miatt olyan alkalmazásokban használható – ahol ezek nem okoznak problémát. A frekvenciát a tápfeszültség változása és a hőmérséklet változása befolyásolja.

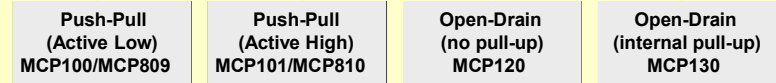
FONTOS!!!

A tokban gyárilag beállítanak egy kiolvasható értéket, amely mellett a belső oszcillátor a legpontosabb (gyári jusztrózás). Ezt az értéket a tok égetésekor is be kell írni. (EPROM-os változat).

PIC TANFOLYAM

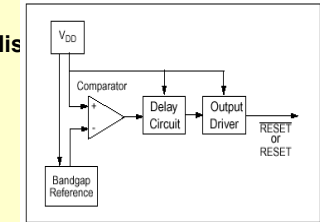
2.9.1 MICROCHIP RESET ÁRAMKÖRÖK

The Microchip Supervisor Device Family

- CMOS Push-Pull kimenet
- 7 feszültség szintű reset pont
- (MCP100, MCP809)
- Aktív magas reset (MCP101, MCP810) (pl.8051-hez!!!)
- T0-92 és SOT23 3-pin tokozás
- Ipari hőmérséklet tűrésű minden eszköz
- Lábkiosztás és a specifikáció kompatibilis a Maxim és Dallas hasonló eszközeivel

BLOCK DIAGRAM

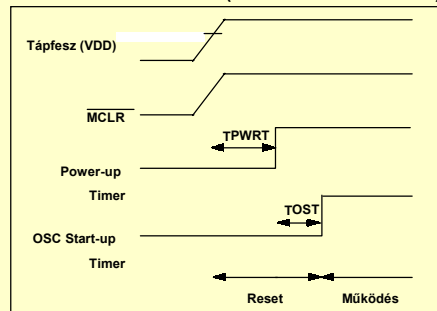
PIC TANFOLYAM

2.9 RESET KEZELÉS

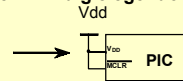
RESET FELADATA A BELSŐ TÁROLÓK ALAPÁLLAPOTBA HOZÁSA. EHEZ A BELSŐ ÓRAJEL STABIL MŰKÖDÉSE SZÜKSÉGES!

BEKAPCSOLÁSKOR ELINDUL EGY FÜGGETLEN BELSŐ RC OSCILLÁTORÓL MŰKÖDŐ SZÁMLÁLÓ (POWER UP TIMER). ENNEK SZEREPE AZ ESETLEGES LASSÚ TÁPFESZÜLTÉG NÖVEKEDÉSÉNEK A KOMPENZÁLÁSA.

AMIKOR EZ TÚLCSORDUL, ELINDUL EGY, AZ OSCILLÁTOR ESETLEGES LASSÚ BEREZGÉSE MIATTI HIBÁS MŰKÖDÉS KIVÉDÉSÉT CÉLZÓ MÁSODIK KÉSLETETEST BIZTOSÍTÓ SZÁMLÁLÓ (OSC START-UP TIMER)

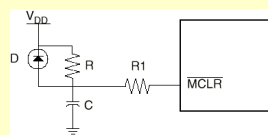

Ez majdnem mindig elegendő !

További megoldások:

•Tranzistoros áramkör használata

•Külső reset áramkör használata

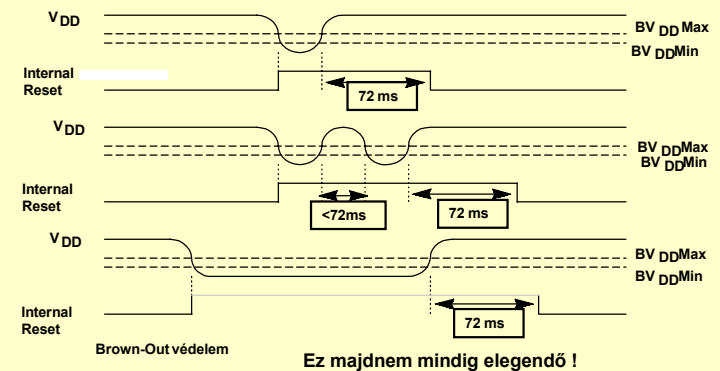
PIC TANFOLYAM

2.9.2 BROWN-OUT

HA A TÁPFESZÜLTÉG RÖVID IDŐRE LEESIK, AZ RESET-ET OKOZ.

MI VAN, HA A RESET ALATT ISMÉT LEESIK A FESZÜLTÉG ? HIBÁS RESET !!!

A MEGOLDÁS: MINDIG AZ UTOLSÓ TÁPCSÖKKENÉSTŐL INDUL A RESET FOLYAMAT!

Brown-Out védelem

Ez majdnem mindig elegendő !

PIC TANFOLYAM

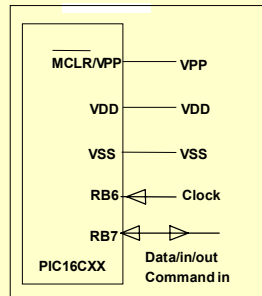
2.10 A TOKOK FELPROGRAMOZÁSA

FOGALMAK: PÁRHUZAMOS PROGRAMOZÁS, SOROS PROGRAMOZÁS FEJLESZTŐI PROGRAMOZÓ, IPARI PROGRAMOZÓ

PROGRAMOZÓI ÁLLAPOTBA KERÜLÜNK: HA AZ MCLR LÁBAT VPP FESZÜLTÉSRE (12V) EMELJÜK. EZUTÁN A PROGRAMOZÓ BERENDEZÉS A CLOCK LÁBON ÓRAJELEKKEL ÉRVÉNYESÍTVE ELKÜLD EGY PARANCSOT (PL. 6 BITES A PARANCS), MAJD A TOK AZ ÓRAJELLEL ÜTEMEZVE AZ RB7 LÁBÁN KERESZTÜL VÁLASZOL.

HÁROM TOKTÍPUS: OTP (=One Time Programming), EPROM, (ABLAKOS), FLASH

Soros programozás

- Csak 2 láb kell a programozáshoz
- RB6 az órajel bemenet
- RB7 az adat be/ki- vagy a parancs bemenet
- Parancsok:
  - Load data (adatírás)
  - Read data (adatolvasás)
  - Begin programming (programozás indul)
  - End programming (programozás vége)
  - Increment address (memóriacím növelése)

PIC TANFOLYAM

3. PIC PERIFÉRIÁK

VANNAK KÖZÖS ELEMEEK („SZÉRIARTARTOZÉKOK” ;-))

I/O LÁBAK

8 BITES SZÁMLÁLÓ/IDŐZÍTÓ (RTCC vagy TMR0)

WATCHDOG

CSALÁDELVET MEGVALÓSÍTÓ PERIFÉRIÁK:

TMR1, TMR2 időzítők
A/D
SOROS I/O
PWM
CAPTURE/COMPARE
PÁRHUZAMOS (SLAVE) PORT
I2C/SPI

CSALÁDELV:
CPU AZONOS
ADAT ÉS
PROGRAM MEMÓRIA
MÉRETE
PERIFÉRIÁKSZÁMA
FAJTÁJA
KÜLÖNBÖZIK

A PERIFÉRIÁK MŰKÖDTETÉSE ÁLTALÁBAN NÉGY REGISZTER SEGÍTSÉGÉVEL VALÓSÍTHATÓ MEG, EZEK:

BEMENETI
KIMENETI
ÁLLAPOT (STÁTUSZ)
VEZÉRLŐ (CONTROL) REGISZTEREK

EZEK A REGISZTERFÁJL ADOTT CÍMEIN HELYEZKEDNEK EL

PIC TANFOLYAM

2.11 PICSTART PLUS PROGRAMOZÓ

Picstart Plus Options Ioo

Enable Programmer	A programozó engedélyezése
Program/Verify	Programozás, a beírt program ellenőrzése
Read Device	A programozóba helyezett PIC tok olvasása
Blank Check All	A tok ürességének (memória + konfigurációs bitek) vizsgálata
Blank Check QTP	OTP tok ürességének vizsgálata
Display Error Log	A programozás vagy ellenőrzés során kiírt hibák megnézése
Erase Program Memory	A program memória puffer törlése
Erase Configuration Bits	Konfigurációs bitek törlése
Reset Programmer	Programozó alaphelyzetbe állítása

EPROMOS ÉS FLASH EPROMOS TOKOK PROGRAMOZÁSÁRA IS ALKALMAS!

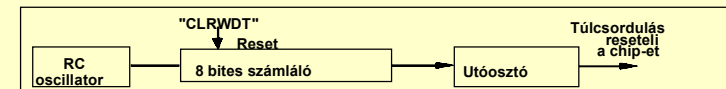
FEJLESZTŐI ÉS IPARI PROGRAMOZÓK VANNAK, PICSTART AZ ELŐBBI KATEGÓRIÁBA TARTOZIK

Hogyan lehet a programozót az új tokok programozására is képessé tenni?

34

PIC TANFOLYAM

3.0.1 WATCHDOG

- Segít, ha a program „elkószál”
- Saját szabadonfutó RC oszcillátors van
- WDT programból nem kezelhető, csak a CLRWDT utasítással, ami törli
- WDT túlsordulás reszeteli és újraindítja a kontrollert
- Programozható időtartam (time-out period): 18 ms-tól 2.5 sec-ig
- SLEEP-ben is működik. A túlsordulás felébreszti a CPU-t
- WDT engedélyezés/tiltása a programozható biztosítókkal (WDT_ON/OFF)
- Egyszerű 8 bites számláló
- Mivel saját belső RC oszcillátort működteti, ezért kristályhibát is jelez

PIC TANFOLYAM

3.0.2 SLEEP (POWER-DOWN) MÓD

SLEEP utasítással kerül a PIC16CXX SLEEP (power-down) állapotba.

Ilyenkor:

- Minden belső óra és oszcillátor lekapcsol
- Watchdog Timer, ha engedélyezett, tovább fut a kimenetnek konfigurált I/O lábak tovább vezérelnek
- A/D konvertál, ha A/D órajele RC oszc.

Ébredés (Wake up):

- Külső reset (MCLR lábat L-re, majd H-ra)
- Watchdog Timer időtúllépése
- Megszakítás

A PROGRAM A SLEEP UTASÍTÁST KÖVETŐ UTASÍTÁSSAL FOLYTATÓDIK

Fogyasztás: 1.5 µA typical @ 4V

3.0.4 PIC16CXX MEGSZAKÍTÁSOK

- **MEGSZAKÍTÁS: SPECIÁLIS SZUBRUTINHÍVÁS** Esemény hatására PC-be egy cím (vektor) kerül
- Egyszintű IT (egyszerre csak egyet)
- egy időben bekövetkező megszakítás esetén a prioritást a IT-ben való lekérdezési sorrend határozza meg. Több belső és külső megszakítás forrás
- A megszakításoknak csak egy vektorcíme van (04h)
- A prioritás és azonosítás programból lehetséges
- Globális és egyedi megszakítás engedélyezés
- Több megszakítás a processzort a szundi (sleep módból ébreszti)
- Megszakítás felismerés 3 utasításciklus, illetve 4 ciklus külső megszakításoknál
- A megszakítás kiszolgálásakor fontos megőrizni a STATUS a W regiszter (valamint PCLATH regiszter ha 4K-s vagy nagyobb memóriájú tokot használunk) tartalmát.

Prioritás: a kiszolgálás sorrendje

Rutinok a 'push' (mentés) és 'pop'(visszatöltésre):

```
tempW equ 0x20 ;W mentése bank 0 & 1-be
tempStatus equ 0x21 ;STATUS mentése bank 0-ba
tempPclath equ 0x22 ;PCLATH mentése bank 0-ba (16c74)

push ORG 0x04
movwf tempW
swaph STATUS,W
bcf STATUS,RP0
movwf tempStatus
movf PCLATH,W
movwf tempPclath
bcf PCLATH,3

pop movf tempPclath,W
movwf PCLATH
bcf STATUS,RP0
swaph tempStatus,W
movwf STATUS
swaph tempW,F
swaph tempW,W
retfie
```

3.0.3 MELEG RESET

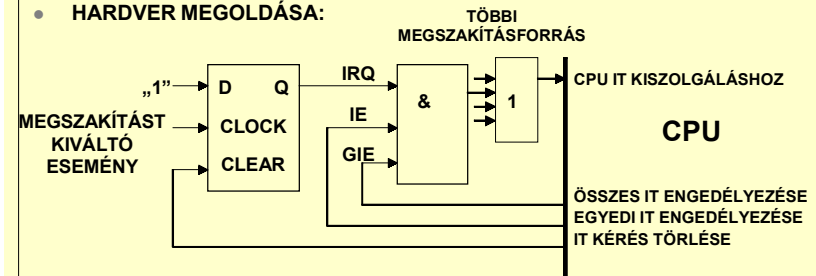
Meleg reset: tápfesz. megvan, és úgy reset !!!

A STÁTUSZ regiszter T0 (watchdog állítja) és PD (sleep állítja) bitje alapján dönthető el:

TO	PD	RESET oka
0	0	WDT időtúlfutás energiatakarékos (SLEEP) üzemben
0	1	WDT időtúlfutás normál üzemben
1	0	külső RESET (MCLR) energiatakarékos SLEEP) üzemben
1	1	Power-On, Bekapcsolás
X	X	külső RESET (MCLR) normál üzemben

3.0.4 MEGSZAKÍTÁSOK (FOLYT)

- Az egyes megszakításforrások engedélyezése/tiltása az INTCON, PIE1 és PIE2 regiszterek segítségével lehetséges
- A megszakítások globális engedélyezése/tiltása GIE bittel lehetséges
- A megszakítás kiszolgálásának kezdetekor a hardver törli a GIE bitet és a visszatérési címet a verembe rakja
- A megszakítási esemény az INTCON, PIR1 és PIR2 regiszterek bitjeit állítja be, Ezeket programból kell törölni!
- RETFIE utasítás GIE-t 1 be állítja és verem tetején lévő címet a PC-be tölti
- **HARDVER MEGOLDÁSA:**

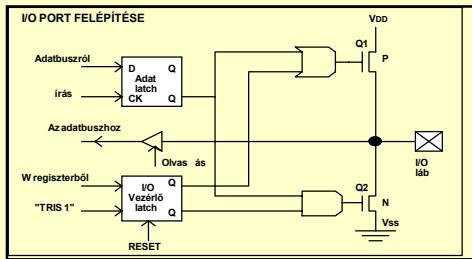

3.1 I/O PORTOK

Portok: kapuk a külvilág felé - bemenetek vagy kimenetek

BÁRMELYIK UTASÍTÁS, AMELYIK A RÉGI ÉRTÉKÉT HASZNÁLVA ÁLLÍTJA ELŐ A REGISZTER ÚJ ÉRTÉKÉT READ-MODIFY-WRITE, AZAZ BEOLVAS - MÓDOSÍT - VISSZAÍR UTASÍTÁSNAK HÍVJUK.

AZAZ AZ ILYEN UTASÍTÁSOK - MÉG HA CSUPÁN A REGISZTER EGYETLEN BITJÉRŐL IS VAN SZÓ - ELŐSZÖR BOLVASSÁK A REGISZTER TARTALMÁT, ELVÉGZIK A MŰVELETET ÉS AZ EREDMÉNYT VISSZAÍRJÁK A REGISZTERBE.
PL.: CLR FR.BIT, ADD FR,W, DEC FR, STB.

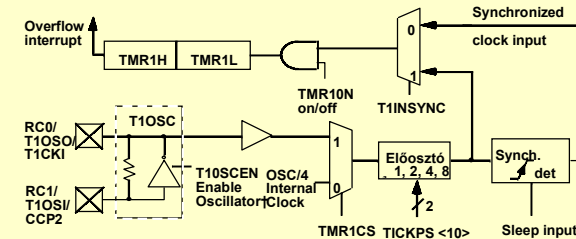

Kimeneti tárolóba írunk, de lábat olvasunk!!!

PICTANFOLYAM

3.2.2 TMR1

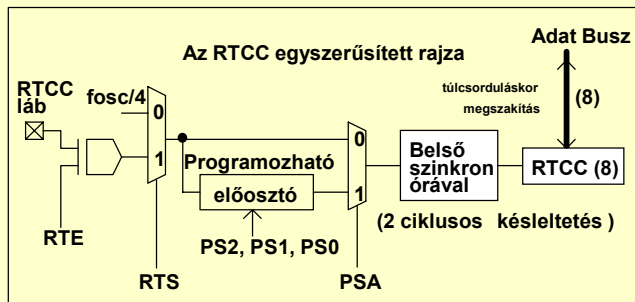
- Aszinkron számláló mód
- Sleep ideje alatt is működik
- Ha TMR1 túlsordul, ébreszti a processzort (külső órajel lépteti)
- 16-bites számláló/időzítő, 3 bites előosztó ($\div 1, 2, 4, 8$)
- SLEEP módban is fut az idő
- LP oszcillátor
- A CCP capture és comparátor (CCP) modul(ok) időalapa
- Aszinkron számláló mód
- Direkt 32 KHz - 200 KHz kvarc működés RC0 és RC1-en keresztül

† Ha T1OSCEN törölve van, akkor az inverter és az ellenállás kikapcsolódik. (Nincs fogyasztás)

PICTANFOLYAM

3.2.1 TMR0 = REAL TIME CLOCK COUNTER (RTCC)

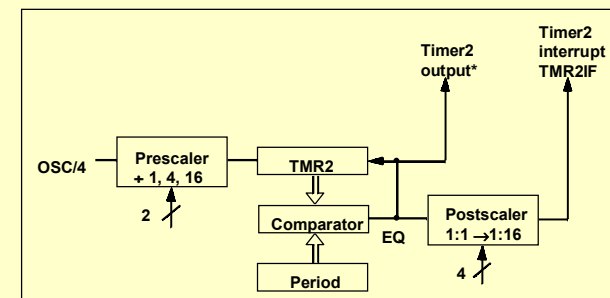

- Olvasható és írható
- Túlsordulásakor megszakítást generál a 14 és 16 bites családnál, a 12 biteseknél nincs megszakítás
- Az előosztója programozható (de a watchdog is használja!)
- Időzítőként: Az órajel frekvencia: OSC/4 (5 MHz @ 20 MHz-es controller órajelnél inkrementálódik)
- Előosztóval a külső órajel 50 Mhz-ig mehet
- Számlálóként: programozható az élváltás, amire lép (fel- vagy lefutó é!)

PICTANFOLYAM

3.2.3 TMR2

- 8 bites időzítő
- 4 bites előosztó ($\div 1, 4, 16$)
- 4 bites utóosztó ($\div 1$ to $\div 16$)
- Az utóosztó túlsordulása megszakítást okoz
- A Szinkron Soros Port (SSP) modul baud-rate generátora

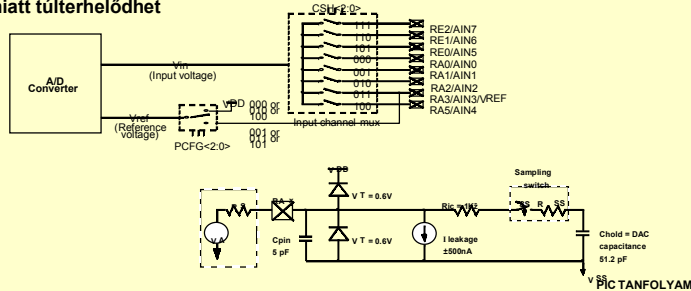

* TMR2 output can be software selected by the SSP module as baud clock.

PICTANFOLYAM

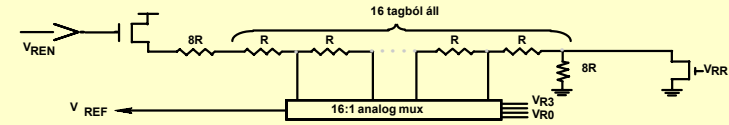
3.3 A/D

- A/D konverter modul:
- Maximum 8 analóg bemenet multiplexelődik egy A/D konverterre
- Mintavévo-tartót tartalmaz
- 11 μ s-os mintavévo-ido (10K forrás impedanciánál)
- 16 μ sec konverziós ido csatornánként (20 μ sec PIC16C71-nél)
- 8 bites felbontás (± 1 LSB accuracy (± 2 LSB @ VDD=3VA/D
- konverzió sleep alatt. A/D kész ébresztheti a processzort
- Külső referencia bemenet, VREF
- Bemenő feszültség tartomány: VSS-VREF
- A port lábai programból konfigurálhatók (analóg vagy digitális bemenet
- Az analóg bemeneteknek konfigurált lábak digitális kimenetként is működhetnek ha a TRIS biteiket töröljük
- Digitális bemenetként konfigurált lábra analóg feszültséget téve, a bemeneti puffer árama miatt túlterhelődhet

3.4 ANALÓG KOMPARÁTOR

- ♦ 2 analóg komparátor van egy tokban
- ♦ Programozható referencia feszültség
- ♦ 8 programozható működési mód (reset komparátor, kikapcsolva, két független komparátor, közös referenciájú, stb.)
- ♦ Komparátor I/O multiplexelve van a digital I/O-val
- ♦ Komparátor kimenet megszakítást okozhat,
- ♦ és ez ébresztheti a tokot sleep-ből

- ♦ VREF 16 lépésből álló feszültséget ad ki
- ♦ VREN kapcsolja (ON/OFF) a feszültséget a referencia áramkörre
- ♦ D/A átalakítónak használható

PIC TANFOLYAM

3.3.1 MCP320X 12 BITES AD KONVERTER

- 12-bit +/- 1 LSB pontosság
- 1,2,4 és 8 analog bemeneti csatorna
- 2.7 - 5.5V működési tartomány
- 2.0 MHz-s SPI™ illesztés
- 100 000 minta másodpercenként
- -86 dB typical THD
- 72 dB jel-zaj és torzítás (Signal to Noise and Distortion)
- Olcsó 8-, 14- and 16-lábú SOIC and DIP tokozás

ÖNÁLLÓ TOKBAN 12 BITES AD ÁTALAKÍTÓ !!!

PIC TANFOLYAM

3.5 CAPTURE/COMPARE/PWM (CCP) MODUL I.

Capture: adott feltétel teljesülése esetén egy számláló értékének beírása egy regiszterbe

- TMR1 és TMR2 számlálókat használják
- Capture mód: TMR1 16 bites értéke a capture regiszterbe íródhat:
  - Minden lefutó élnél
  - Minden felfutó élnél
  - Minden 4.-edik felfutó élnél
  - Minden 16.-adik felfutó élnél
- Komparátor mód: egy 16-bites értéket TMR1-hez hasonlít, és egyezéskor generálhat:
  - CCPX lábon magas szintet,
  - CCPX lábon alacsony szintet,
  - Szoftver megszakítást, vagy
  - kiválthat speciális eseményt (TMR1 törlését, vagy A/D GO bit-jét 1-be)

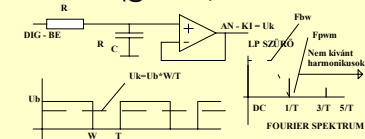
PWM Mód

8 vagy 10-bit felbontás:

80 KHz frekvencia 8-bites felbontásnál

20 KHz frekvencia 10-bites felbontásnál

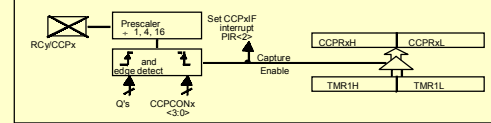
max. 50 nsec-os felbontás (@ 20 MHz, 10 bites felbontás)

PIC TANFOLYAM

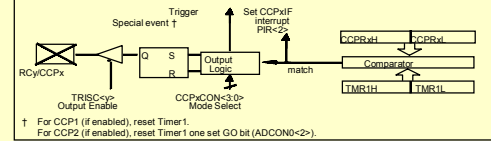
3.5 CAPTURE/COMPARE/PWM (CCP) MODUL II.

Capture Mód

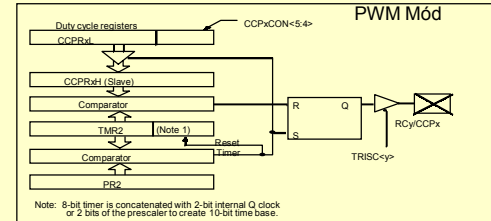
CAPTURE (BEÍRÁS): Egy lábón fellépő szintváltás hatására a TMR1 számláló 16 bites tartalmát a <CCPRxH:CCPRxL> 16 bites regiszterbe írjuk.

Compare Mód

COMPARE (ÖSSZEHASONLÍTÁS): A TMR1 számláló 16 bites tartalmát a <CCPRxH:CCPRxL> 16 bites regiszterben lévő tartalommal hasonlítjuk össze. Egyezés esetén egy lábón kiadunk egy jelet, illetve megszakítást generálunk.

PWM Mód

A KITÜLTÉSI TÉNYEZŐ A FREKVENCIÁTÓL FÜGGETLEN, DE A FREKVENCIA A FELHARMONIKUS TARTALMAT BEFOLYÁSOLJA (SZÜRÉS)

PIC TANFOLYAM

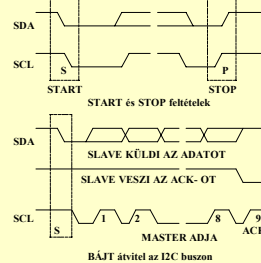
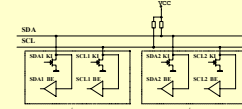
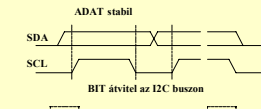
3.7.1 I2C BUSZ (FAKULTATIV)

Az adatforgalom két vezetéken történik. Az SCL vezeték az órajel szolgáltatója, az SDA jelű végzi az adatforgalmazást. A közös potenciált a GND összekötés biztosítja. Az SCL és SDA vonalak kimenetei nyitott kollektoros megoldásúak, így a vonalak alaphelyzetben magas állapotban vannak. Ennek előnye ebben rejlik, hogy nem csupán két, hanem számos eszközt köthetünk össze.

Minden egység lehet Adó ill Vevő. Ezen felül megkülönböztetünk Master és Slave eszközöket.

A funkciók: TRX = Transmitter (adó): Az az egység amelyik adatot küld a buszra. RCV = Receiver (vevő): Az az egység amelyik adatot fogad a buszról.

A szerepek: MST = Master (mester): Az az egység amelyik kezdeményezi az átvitelt, az átvitelhez az órajel generálja, és be is fejezi az átvitelt. SLV = Slave (szolga): A mester által megcímezett egység.

Bit szintű átvitel: az eredetileg magas szinten lévő SDA vonalra kerül a 0 vagy 1 szint. Az SCL vonal magas szintje alatt érvényes az adat. Az adat csak az SCL vonal alacsony szintje alatt változhat.

A busz aktív és inaktív állapotát a START és STOP feltételekkel tudjuk definiálni.

START feltétel akkor lép fel és a busz aktív lesz amikor SCL magas állapotában az SDA vonalon egy H-L átmenet van. STOP feltétel akkor lép fel, amikor SCL magas állapotában az SDA vonalon egy L-H átmenet van.

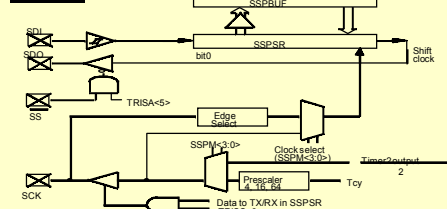
A START és STOP állapotokat csak a mester generálhatja. A busz aktív a START és STOP állapot között.

PIC TANFOLYAM

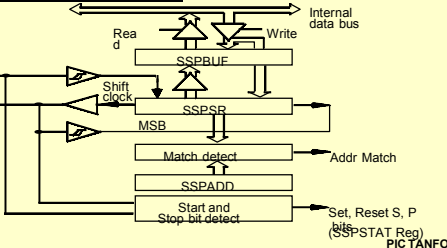
3.6 SSP MODUL

Képes vagy SPI vagy I²C™/ACCESS.bus módban működni

SPI Mód

I²C™/ACCESS.bus Mód

Max baud ütem (20 MHz)-nél
Mester 5 MHz
Szolga 2.27 MHz
 Programozható baud ütem. (OSC ÷ 4, 16, 64, vagy TMR2 output ÷ 2)
 Programozható órajel polaritás adás/vételnél

- 7 vagy 10 bites cím
- Standard (100 KHz)
- gyors (400 KHz) mód támogatás

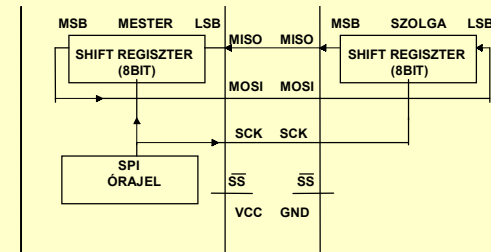
- A szolga funkciók teljes HW kialakítása
- HW segíti a mester és a multi-mester funkciókat

PIC TANFOLYAM

3.7.2 SPI BUSZ (FAKULTATIV)

MOTOROLA mikroprocesszoroknál vezették be

- Az SPI lényegében egy két vonalon összekötött shift regiszter,
- Az adatátvitelnél egy master és több szolga lehet. A mester vezérli a folyamatot, adja az órajel.
- Az SPI két adat és két vezérlő vonalból áll.
  - Master Out Slave In – MOSI
  - Master In Slave Out – MISO
  - Serial Clock – SCLK a mester által küldött órajel
  - Slave Select – SS a szolgát jelöli ki
- Két javasolt protokoll van: egy mesteres - többmesteres
- Egy mesteres (kontroller – perifériák)
  - A mester kiküldi a szolga címét a keretben. A megcímezett eszköz a MISO vonalon küldi be a csomag elfogadását, míg a többi eszköz a saját MISO vonalait kikapcsolja.
  - Több-mesteres protokoll: mesterek ütközésének elkerülése - arbitráció

PIC TANFOLYAM

4. PIC CSALÁD (RÉGEN)

TÍPUSOK	PIC16C5X								PIC16CXX				PIC17CXX	
Utastás-hossz (bit):	12								14				16	
Jellemzők	54	54A	RS4	55	56	57	57A	58A	61	64	71	74	84	42
SEBESSÉG	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	10	20
EPROM	512	512		512	1K	2K		2K	1K	2K	1K	4K		2K
ROM			512					2K						
EEPROM														1K
RAM	25	25	25	25	25	72	72	72	36	128	36	192	36	232
EEPROM														64
IDŐTÍK	1+WDT	1+WDT	1+WDT	1+WDT	1+WDT	1+WDT	1+WDT	1+WDT	1+WDT	3+WDT	1+WDT	3+WDT	1+WDT	4+WDT
CAPTURE/COMPARE/PWM										1		2		2
SOROS PORT									SPI/EC					SCI
PÁRHUZAMOS SLAVE PORT									IGEN		IGEN			
8 bites AD											4	8		
MEGSZAKÍTÁSOK									3	8	4	12	4	11
I/Ovonalak	12	12	12	20	12	20	20	12	13	33	13	33	13	33
Tápfesz (V)	2.5-6.2	2.5-6.2	2.0-6.2	2.5-6.2	2.5-6.2	2.5-6.2	2.5-6.2	2.5-6.2	3.0-6.0	2.5-6.0	3.0-6.0	3.0-6.0	2.0-6.0	4.5-5.5
Utastíkszám	33	33	33	33	33	33	33	33	35	35	35	35	35	55

PIC TANFOLYAM

4.2 PIC16F87X FLASH EEPROM-OS KONTROLLER TULAJDONSÁGAI

PIC16F87X Features at a Glance

- **8K x 14 FLASH Program Memory**
  - Typ. 1000 E/W
  - Byte/Word Read/Write at V_{DD}
- **Two Capture/Compare/PWMs**
- **USART**
  - 9-bit addressable
  - High Speed
- **256 x 8 EEPROM Data Memory**
  - Min. 100K E/W
- **Enhanced SPI™**
  - All 4 SPI modes supported
  - Microwire® Support
- **368 x 8 Data Memory (RAM)**
- **Master I²C™**
  - Hardware Write to I²C devices
- **33 I/O ports**
  - 25mA sink/source
- **3 Timers**
  - 1 - 16-bit
  - 2 - 8-bit
- **In-Circuit-Serial Programming™**
- **In-Circuit-Debugger**
- **10-bit A/D**
- **Parallel Slave Port**

PIC TANFOLYAM

4.1 ÚJ ESZKÖZÖK A MICROCHIP-TŐL

- Flash EEPROM program-memóriájú eszközök megjelenése
  - Gyors és egyszerű újra programozhatóság
  - In-Circuit Debugging (ICD) - azaz lépésenkénti ill. töréspont programfuttatás
- Választható belső oszcillátor
- Nagyobb órajelsebesség - nagyobb teljesítmény (MIPS)
- Nagyobb kapacitású belső EEPROM-os adatmemória
- Programozható, feszültségcsökkenést figyelő áramkör
- Új eszközök:
  - RESET áramkörök
  - Műveleti erősítők
  - 10 és 12 bites AD átalakítók
  - CAN interfész (MCP2510 CAN kontrollor SPI illesztéssel)
  - RFID : rádiófrekvenciás azonosító eszközök

PIC TANFOLYAM

4.3 PIC16F87X CSALÁD

Device	PIC16F873	PIC16F876	PIC16F874	PIC16F877
Operating Freq.	DC-20MHz	DC-20MHz	DC-20MHz	DC-20MHz
Resets/Delays	POR,BOR	POR,BOR	POR,BOR	POR,BOR
	PWRT,OST	PWRT,OST	PWRT,OST	PWRT,OST
Prog. Mem	4K FLASH	8K FLASH	4K FLASH	8K FLASH
Data Mem	192	368	192	368
EEPROM	128	256	128	256
Interrupts	13	13	14	14
I/O Ports	22	22	33	33
Timers	3	3	3	3
CCP	2	2	2	2
SPI	Y, Enh.	Y, Enh.	Y, Enh.	Y, Enh.
I2C	Mstr/Slave	Mstr/Slave	Mstr/Slave	Mstr/Slave
USART	Y, 9-bit	Y, 9-bit	Y, 9-bit	Y, 9-bit
Parallel Port	N	N	Y	Y
10-bit A/D	5 ch	5 ch	8 ch.	8 ch.
ICSP/ICD	Y/Y	Y/Y	Y/Y	Y/Y

PIC TANFOLYAM

4.4 PIC16C7XX CSALÁD TULAJDONSÁGAI

Device	PIC16C712/716	PIC16C717	PIC16C770/771
Operating Freq.	DC - 20MHz	DC - 20MHz	DC - 20MHz
Resets	BOR	P.BOR, PLVD	P.BOR, PLVD
Channels A/D	4 x 8-bit	6 x 10-bit	6 x 12-bit
Serial Communications	None	SSP	SSP
I/O Ports	13	16	16
Program Memory	1K/2K X 14	2K X 14	2K/4K X 14
Data Memory (Bytes)	128	128	256
CCP Module	1	1 w/Enh. PWM	1 w/Enh. PWM
Timers	1 x 16-bit	1 x 16-bit	1 x 16-bit
	2 x 8bit, WDT	2 x 8bit, WDT	2 x 8bit, WDT
Packages	18P, 18SO, 18JW, 20SS	18P, 18SO, 18JW, 20SS	20P, 20SO, 20JW, 20SS
Internal RC System Clk	No	4MHz	4MHz

PLVD: Programmable Low Voltage Detect (IT-t okozhat!)

PIC TANFOLYAM

4.6 PIC16F62X CSALÁD TULAJDONSÁGAI

SNUPER!!!

Device	PIC16F627	PIC16F628
Operating Freq.	DC - 20MHz	DC - 20MHz
Resets	BOR	BOR, RLVD
Comparators	2 + VREF	2 + VREF
Serial communications	USART	USART
I/O Ports	16	16
Program Memory	1024 x 14	2048 x 14
Data Memory (Bytes)	224	224
EEPROM Data Memory (Bytes)	128	128
CCP module	1	1
Timers	1 x 16-bit	1 x 16-bit
	2 x 8-bit, WDT	2 x 8-bit, WDT
Packages	18P, 18SO, 20SS	18P, 18SO, 20SS
Internal RC System Clk	4MHz	4MHz

PIC TANFOLYAM

4.5 ÚJ ÉS RÉGI TÍPUSOK ÖSSZEHASONLÍTÁSA

Device	PIC16C74A	PIC16C74B	PIC16F874	PIC16C77	PIC16F877
Operating Freq.	DC-20MHz	DC-20MHz	DC-20MHz	DC-20MHz	DC-20MHz
Resets/Delays	POR,BOR PWRT,OST	POR,BOR PWRT,OST	POR,BOR PWRT,OST	POR,BOR PWRT,OST	POR,BOR PWRT,OST
Prog. Mem	4K EPROM	4K EPROM	4K FLASH	8K EPROM	8K FLASH
Data Mem	192	192	192	368	368
EEPROM	0	0	128	0	256
Interrupts	12	12	14	12	14
I/O Ports	33	33	33	33	33
Timers	3	3	3	3	3
CCP	2	2	2	2	2
SPI	Y	Y	Y, Enh.	Y, Enh.	Y, Enh.
I2C	Slave	Slave	Mstr/Slave	Slave	Mstr/Slave
USART	Y	Y	Y, 9-bit	Y	Y, 9-bit
Parallel Port	Y	Y	Y	Y	Y
8-bit A/D	8 ch.	8 ch.		8 ch.	
10-bit A/D			8 ch.		8 ch.
ICSP/ICD	Y/N	Y/N	Y/Y	Y/N	Y/Y

PIC TANFOLYAM

4.7 PIC18CXXX CSALÁD

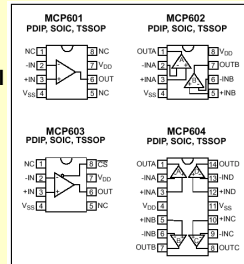
Device	PIC18C242	PIC18C442	PIC18C252	PIC18C452
Max Clk Speed	40MHz	40MHz	40MHz	40MHz
Resets	POR,PBOR	POR,PBOR	POR,PBOR	POR,PBOR
LVD & Vref	Y	Y	Y	Y
Prog. Mem	8K X 16	8K X 16	16K X 16	16K X 16
Data Mem	512	512	1536	1536
Hardware MPY	8 X 8	8 X 8	8 X 8	8 X 8
Interrupts	13	13	14	14
I/O Ports	23	23	34	34
Timers	3	3	3	3
CCP	2	2	2	2
SPI	Y, Enh.	Y, Enh.	Y, Enh.	Y, Enh.
I2C	Mstr/Slave	Mstr/Slave	Mstr/Slave	Mstr/Slave
USART	Y, 9-bit	Y, 9-bit	Y, 9-bit	Y, 9-bit
Parallel Port	N	N	Y	Y
10-bit A/D	5 ch	5 ch	8 ch.	8 ch.
ICSP	Y	Y	Y	Y

PIC TANFOLYAM

4.8 MŰVELETI ERŐSÍTŐK

- 1, 2 ill. 4 erősítő/tok, erősítő egedélyező bemenettel
- **2.7V - 5V működési tartomány!!!**
- 2mV ofszet
- teljes kimeneti vezérelhetőség (Rail-to-Rail)
- Tokozás: PDIP, 150mil SOIC és SOT-23

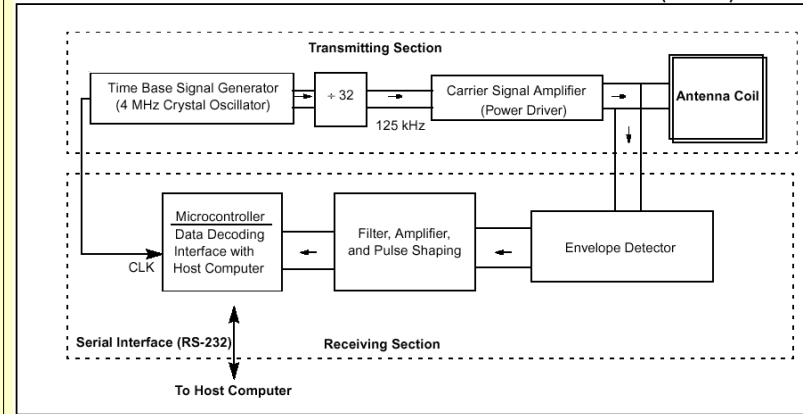
DC Specifications ⁽¹⁾	LMC6492A	OPA2337A	TLC2262	MCP602
Input Offset Voltage(mV)	3.8	3.0	2.5	2.0
I _b @ 85 deg C (pA)	200	10	100	80
Input Voltage Swing (V)	0 to 5	-0.2 to 4.8	0 to 4.2	-0.2 to 3.8
Aol (dB)		100	98	100
PSR (uV/V)	562	125	100	178
CMRR (dB)	65	74	70	80
Output Voltage Swing (V)	0.18 to 4.8	0.125 to 4.875	0.15 to 4.85	0.1 to 4.9
Power Supply Current (uA)	2100	750	500	325
Power Supply Voltage (V)	5 to 15	2.7 to 5.5	4.4 to 16	2.7 to 5.5

AC Specifications	LMC6492A	OPA2337A	TLC2262	MCP602
Gain Bandwidth Product (MHz)	1.5	3.0	0.71	3.0
Slew Rate (SR, V/us)	1.3	1.2	0.55	1.8
Settling Time (us)		2.5	6.4	8.0
Input Voltage Noise (nV/rt Hz)	37	26	12	27

PIC TANFOLYAM

4.10 RFID - READER

FIGURE 2-1: BLOCK DIAGRAM OF TYPICAL RFID READER FOR FSK SIGNAL (125 kHz)

PIC TANFOLYAM

4.9 RFID - TAG

Single, MCRF200/202/250

125kHz, passzív (nem kell elem), 128 vagy 96 bit

MCRF200: EM, Temic, Philips kompatibilis

MCRF202: Binaris érzékelő bemenet

MCRF250: Többszörös olvasás, ütközést kivédő

MCRF355/360

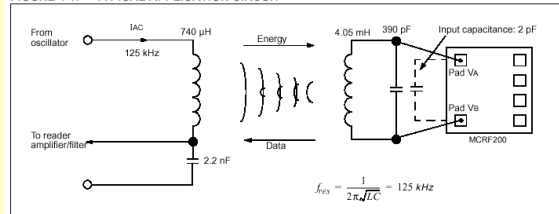
All: 13.56MHz, passzív, anti-collision, cloaking

MCRF355: Ipari vezető csak olvasható típus

MCRF360: 100pF tokon belüli rezonancia kapacitás

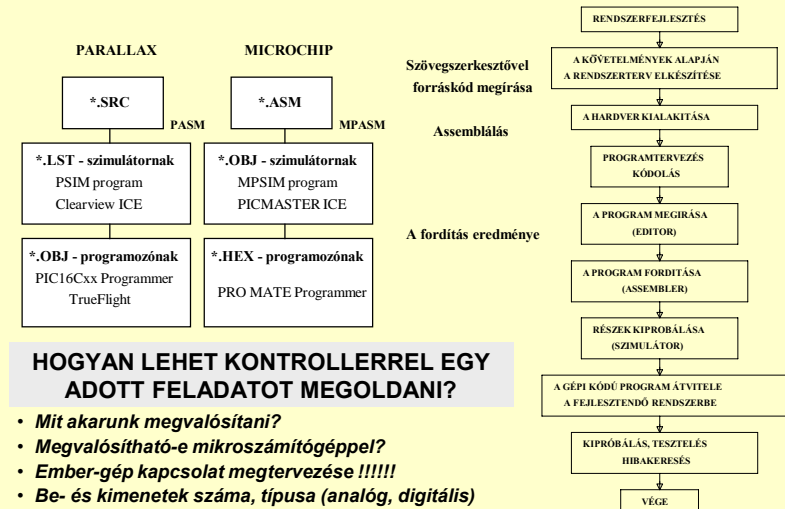
RFID =
RÁDIÓFREK-
VENCIÁS
AZONOSÍTÓ
ELEM

FIGURE 4-1: TYPICAL APPLICATION CIRCUIT

PIC TANFOLYAM

5. RENDSZERFEJLESZTÉS

HOGYAN LEHET KONTROLLEREL EGY ADOTT FELADATOT MEGOLDANI?

- **Mit akarunk megvalósítani?**
- **Megvalósítható-e mikroszámítógéppel?**
- **Ember-gép kapcsolat megtervezése !!!!!**
- **Be- és kimenetek száma, típusa (analóg, digitális)**
- **Programtár nagysága**
- **A megfelelő mikroszámítógép kiválasztása**

A RENDSZERFEJLESZTÉS BLOKKVÁZLATA

PIC TANFOLYAM

5.1 PIC16/17 MIKROKONTROLLEREK: HARDVER ÁTTEKINTÉS

- * Harvard architektúra, külön program és adatmemória
- * Kis áramfelvétel (15 mA tipikusan 3V, 32 KHz-nél)
- * Teljes statikus kialakítás
- * Kisfogyasztású SLEEP (szundi) üzemmód (< 1 mA 3V-nál)
- * Minden utasítás egyszavas
- * Minden utasítás (kivéve az ugrások) egy ciklusú
- * Watchdog időzítő belső RC oszcillátorral
- * Kódvédelem
- * A digitális I/O vonalak nagy meghajtó/nyelő árama (25 mA)
- * Beépített reszet, feszültségcsökkenés figyelő (brown-out)

- ▣ Duál 10-bit / 20 KHz, 8-bit / 80 KHz PWM
- ▣ 8-bit max 8 csatornás, 26 msec konverziós idejű SAR A/D
- ▣ 16-bit max 16 csatornás integráló A/D
- ▣ Duál 5 mV-os ofszetű komparátor
- ▣ 8-bit DAC
- ▣ Belső hőmérséklet érzékelő
- ▣ Belső feszültség referencia
- ▣ Belső oszcillátor
- ▣ 116 pixeles 32 X 4 multiplexelt LCD meghajtó
- ▣ 8/9-bit soros USART
- ▣ Telepes óra
- ▣ Duál 16-bit max 200 nsec-os capture regiszter
- ▣ Duál 16-bit max 200 nsec-os komparátor kimenet
- ▣ SPI / I²C busz illesztés
- ▣ Párhuzamos slave port
- ▣ 64 bájtos EEPROM adatmemória

PIC TANFOLYAM

- @ Insert one line of assembly language code.
- ASM.ENDASM Insert assembly language code section.
- BRANCH Computed GOTO (equiv. to ON..GOTO).
- BRANCHL BRANCH out of page (long BRANCH).
- BUTTON Debounce and auto-repeat input on specified pin.
- CALL Call assembly language subroutine.
- CLEAR Zero all variables.
- COUNT Count number of pulses on a pin.
- DATA Define initial contents of on-chip EEPROM.
- DEBUG Asynchronous serial output to fixed pin and baud.
- DISABLE Disable ON INTERRUPT processing.
- DTMFOUT Produce touch-tones on a pin.
- EEPROM Define initial contents of on-chip EEPROM.
- ENABLE Enable ON INTERRUPT processing.
- END Stop execution and enter low power mode.
- FOR..NEXT Repeatedly execute statements.
- FREQOUT Produce up to 2 frequencies on a pin.
- GOSUB Call BASIC subroutine at specified label.
- GOTO Continue execution at specified label.
- HIGH Make pin output high.
- HSERIN Hardware asynchronous serial input.
- HSEROUT Hardware asynchronous serial output.
- I2CREAD Read bytes from I2C device.
- I2CWRITE Write bytes to I2C device.
- IF..THEN..ELSE..ENDIF Conditionally execute statements.
- INPUT Make pin an input.
- (LET) Assign result of an expression to a variable.
- LCDDOUT Display characters on LCD.
- LOOKDOWN Search constant table for value.
- LOOKDOWN2 Search constant / variable table for value.
- LOOKUP Fetch constant value from table.
- LOOKUP2 Fetch constant / variable value from table.
- LOW Make pin output low.
- NAP Power down processor for short period of time.

- ON INTERRUPT Execute BASIC subroutine on an interrupt.
- OUTPUT Make pin an output.
- PAUSE Delay (1mSec resolution).
- PAUSEUS Delay (1uSec resolution).
- PEEK Read byte from register.
- POKE Write byte to register.
- POT Read potentiometer on specified pin.
- PULSIN Measure pulse width on a pin.
- PULSOUT Generate pulse to a pin.
- PWM Output pulse width modulated pulse train to pin.
- RANDOM Generate pseudo-random number.
- RCTIME Measure pulse width on a pin.
- READ Read byte from on-chip EEPROM.
- RESUME Continue execution after interrupt handling.
- RETURN Continue at statement following last GOSUB.
- REVERSE Make output pin an input or an input pin an output.
- SERIN Asynchronous serial input (BS1 style).
- SERIN2 Asynchronous serial input (BS2 style).
- SEROUT Asynchronous serial output (BS1 style).
- SEROUT2 Asynchronous serial output (BS2 style).
- SHIFTIN Synchronous serial input.
- SHIFTOUT Synchronous serial output.
- SLEEP Power down processor for a period of time.
- SOUND Generate tone or white-noise on specified pin.
- STOP Stop program execution.
- SWAP Exchange the values of two variables.
- TOGGLE Make pin output and toggle state.
- WHILE..WEND Execute statements while condition is true.
- WRITE Write byte to on-chip EEPROM.
- XIN X-10 input.
- XOUT X-10 output.

5.3 PICBASIC- PRO COMPILER UTASÍTÁSOK

PIC TANFOLYAM

AND fr1,fr2	AND fr,W	AND W,#lit
AND W,fr	CALL addr8	CJA fr,#lit,addr9
CJA fr1,fr2,addr9	CJAE fr,#lit,addr9	CJAE fr1,fr2,addr9
CJB fr,#lit,addr9	CJB fr1,fr2,addr9	CJBE fr,#lit,addr9
CJBE fr1,fr2,addr9	VCJE fr,#lit,addr9	CJE fr1,fr2,addr9
CJNE fr,#lit,addr9	CJNE fr1,fr2,addr9	CLC
CLR fr	CLR W	CLR
CLRB bit	CLZ	CSA fr,#lit
CSA fr1,fr2	CSAE fr,#lit	CSAE fr1,fr2
CSB fr,#lit	CSB fr1,fr2	CSBE fr,#lit
CSBE fr1,fr2	CSE fr,#lit	CSE fr1,fr2
CSNE fr,#lit	CSNE fr1,fr2	DEC fr
DECSZ fr	DJNZ fr,addr9	IJNZ fr,addr9
INC fr	INCSZ fr	JB bit,addr9
JC addr9	JMP addr9	JMP PC+W
JMP W	JNB bit,addr9	JNC addr9
JNZ addr9	JZ addr9	LCALL* addr11
LJMP* addr11	LSET* addr11	MOV fr,#lit
MOV fr1,fr2	MOV fr,W	MOV OPTION,#lit
MOV OPTION,fr	MOV OPTION,W	MOV lport fr,#lit
MOV lport fr,fr	MOV lport fr,W	MOV W,#lit
MOV W,fr	MOV W,fr	MOV W,fr-W
MOV W,++fr	MOV W,-fr	MOV W,<<fr
MOV W,>>fr	MOV W,++fr	MOV bit,bit2
MOVW bit1,bit2	MOVSW W,++fr	MOVSW W,-fr
NEG* fr	NOP	NOT fr
NOT W	OR fr,#lit	OR fr1,fr2
OR fr,W	OR W,#lit	OR W,fr
RET	RETW lit,1it,...	RL fr
RR fr	SB bit	SC
SETB bit	SKIP	SLEEP
SNB bit	SNC	SNZ
STC	STZ	SUB fr,#lit
SUB fr1,fr2	SUB fr,W	SUBB* fr,bit
SWAP fr	SZ	TEST fr
XOR fr,#lit	XOR fr1,fr2	XOR fr,W
XOR W,#lit	XOR W,fr	

Jelölések: fr - file regiszter, #lit - konstans, W - w regiszter, addr8 - 8 bites cím, (Aki ismeri a 51-es utasításkészletet, annak nagyon szembetűnő a hasonlóság.)

PIC TANFOLYAM

PARALLAX CÉG UTASÍTÁSKÉZ LETE

A MNEMONIKOK
NAGYON
HASONLÓAK AZ
MCS-51-ES
UTASÍTÁSKÉZLETÉ
HEZ

ÚJJÁSZÜLETÉS:
A SCENIX CÉG SX
KONTROLLERÉBEN

- ▣ 50 MIPS (millió utasítás mp.-ként) sebesség
- ▣ DC-50MHz működési tartomány
- ▣ 1 utasítás órajelenként (ugrás 3 órajel)
- ▣ 20ns utasításciklusidő, 60ns megszakítási válaszidő
- ▣ E² Flash Eprom Technológia
- ▣ Helyben programozható az OSC lábakon
- ▣ 10,000 írás olvasási ciklus

Gyors megszakításkezelés

- ▣ Megszakításakor a PC, W, STATUS, és FSR regiszterek automatikus mentése
- ▣ A belső időzítő/számláló (RTCC) túlszorúdlás 3 órajel hosszúságú megszakítást generál
- ▣ RB port lábain a jelváltás megszakítást generálhat, vagy felébredést a kisfogyasztású (szundi) állapotból

Számos be/kimeneti (B/K) lehetőség

- ▣ Az összes portláb egyenként állítható be- vagy kimenetnek
- ▣ A bemenetek állíthatóan TTL vagy CMOS szint kompatibilisek
- ▣ Minden lábon aktivizálható egy belső felhúzó ellenállás (~20kohm a tápfeszre (VDD))
- ▣ RB és RC bemenetknél választható Schmitt triggeres működés
- ▣ Az összes kimenet 30mA-es áramot képes elnyelni/kiadni
- ▣ RA kimenetek szimmetrikus meghajtóként viselkednek (azonos Vdop +/-)
- ▣ Analóg komparátor az RB porton (RB0 a komparátor kimenete, RB1: in-, RB2: in+)

Járlékos komponensek csökkentése

- ▣ Belső oszcillátor (off, 4MHz...32768Hz 8 lépésben) elektromágneses sugárzást (EMI) csökkenti
- ▣ Beépített rövid idejű tápfeszcsökkenés zavar (brown-out) érzékelés (off, 4.0V)
- ▣ Bekapcsoláskor belső reset áramkör

PIC16C5x kompatibilitás

- ▣ A hatékonyabb kódolás érdekében tíz új utasítás
- ▣ Könnyen kezelhető nagysebességű megszakítás
- ▣ 8 szintű veremkezelés is választható
- ▣ A Carry jelzőbitet az összeadásnál és kivonásnál figyelembe vehetjük (megfelel az ADD, SUBB utasításoknak, az eredeti ADD és SUB a műveletvégzéskor a Cy-1 nem veszi figyelembe)
- ▣ W akkumulátor az RTCC regiszter helyébe kerülhet, egyszerűsítve a számláló kezelését
- ▣ A kód memória programból olvasható, lehetővé téve a program sérülésének a detektálását ('98 UL compliance)
- ▣ E²Flash programmemória és a fájl-regiszter RAM biztosítással a '54 - '58 elemknél található méretkorlátozható
- ▣ A Turbo biztosítással állítható 1utasítás/1órajel vagy 1utasítás/4órajel utasítás végrehajtás

Általános jellemzők

- ▣ E²Flash kódmemória: 2048 x 12 bit
- ▣ RAM regiszterek száma: 136 bájt
- ▣ Működési feszültség: 3.7V - 6.25V
- ▣ Fogyasztás: csak 12mA @ 50MHz, 5V !!!
- ▣ A Parallax Inc. - től komplett fejlesztőrendszer vásárolható (SX-Key)

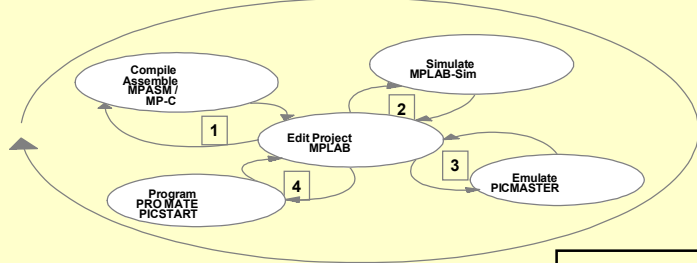
5.4 SX – A VILÁG LEGGYORSABB MIKROVEZÉRLŐJE

Új megoldás: virtuális
periferiák

www.scenix.com
www.parallaxinc.com
alpha1.obuda.kando.hu/~konya

PIC TANFOLYAM

5.5 MPLAB FEJLESZTŐ RENDSZER

Fejlesztés lépései

- **Hardver és szoftver tervezés**
- **Programírás (editálás) (forráskód készítése)**
- **Gépi kód (tárgykód) előállítás assembler, compiler program jószágának ellenőrzése**
  - szimulátor (program)
  - emulátor (hardver)
  - programozó

Mit akarunk megvalósítani?
Megvalósítható-e mikroszámítógéppel?
Ember-gép kapcsolat megtervezése!!!!!!
Be- és kimenetek száma, típusa (analóg, digitális)
Programtár nagysága
A megfelelő mikroszámítógép kiválasztása

PIC TANFOLYAM

5.5.0.1 ASSEMBLER

Az gépi kódú bináris utasításokat és paramétereit könnyen megjegyezhető szavakkal helyettesíti. Ezekkel és az adatokhoz rendelt szimbólumokkal írjuk meg a programot az ún. **assembly nyelven**. Az így megírt program forrásszövegét **assembler**-rel fordítjuk le.

Egy assembler sor négy mezőből áll: (lényegében egy 4 oszlopos táblázat)

CIMKE UTASÍTÁS OPERANDUS MEGJEGYZÉS

Például:

UJRA: MOV A,45H ;A ÉRTÉKE

Kereszfordító: (cross assembler): a gépi kódot előállító program egy másik gépen fut. Egy assembler program utasítássorokat és direktívákat tartalmaz

Az assembler direktívák tulajdonképpen a fordítóprogramnak szóló, a fordítást vezérlő parancsok. Ezek segítségével:

- definiálhatók szimbólumok (pl. EQU, DATA)
- HATAR EQU 120 ; pl. MOV A,#HATAR A tartalma 120 lesz
- BEM1 DATA 20H ;20H mem.címre BEM1 néven hivatkozunk
- foglalhatók le és inicializálhatók mem. területek (pl. DS, DB, DW)
- DS 20 ;20 bájt lefoglalása a memóriában
- SZOV: DB 'EZT ÍROM KI' ;szöveg definiálása
- állíthatók be címek (ORG, END)
- START ORG 1000H ;1000H címen kezdődik a program
- END ;ez a program vége

PIC TANFOLYAM

5.5.0 MPLAB FEJLESZTÉS

Az MPLAB-ban a projekt egy projekt objektum (ez a node, azaz csomópont) egy vagy több forrás objektumból (node-ból) épül fel. Ezek a források általában MPASM assembler, illetve magas szintű C vagy BASIC forrásfájlok, előre lefordított könyvár fájlok, más tárgykódok (object fájlok), illetve az ezek összekapcsolását végző linker script vezérlő szövegfájlok (hasonlók a DOS batch fájljaihoz).

Linkeléskor az összelenkelni kívánt ún. object fájlokból hozzuk létre a végleges lefordított tárgykódot, vagyis egy .HEX fájlt ilyen node-ok építik fel. Egy node egy forrásprogramot és egy fordítóprogramot (BASIC, C) vagy assembler programot is meghatároz ezeket hívjuk nyelvi eszközöknek (Language Tool = Nyelvi eszköz).

1. **Új projekt létrehozásakor** először a program fejlesztési módját, és a használt PIC processzor típusát kell megadni az **Options>Development Mode** menüpontban:

- Editor Only - csak program írás és fordítás
- MPLAB-SIM – szimulátor
- MPLAB-ICE Emulátor
- PICMASTER Emulátor
- SIMICE Simulator
- ICEPIC
- MPLAB-ICD Debugger - ez az új lehetőség !

• **A megadás után a RESET-re kattintva történik meg a kiválasztás.**

2. Utána a **Project>New Project** menüpontnál kell megadni a projekt fájl nevét (pl.: minta.pjt), és a könyvtárát, ahol el fogjuk helyezni.

3. Ezek után az **Edit Project** párbeszédos doboz jelenik meg, ahol a benne lévő Project Files ablakban már látjuk a minta[.hex] bejegyzést. (Itt adhatjuk meg az Include, Library és Linker Script fájlok útvonalát, változathatjuk meg a már beállított fejlesztési módot, controller típust, valamint a használt nyelvi eszközt (fordító, vagy assembler programot)).

4. Ha rákattintunk a minta[.hex] bejegyzésre, megjelenik a NODE Properties párbeszédos ablak, ahol megnézhetjük illetve átállíthatjuk a nyelvi eszköz beállított alapértelmezéseit:

PIC TANFOLYAM

5.5.1 MPASM UNIVERZÁLIS ASSEMBLER: JELLEMZŐI

- Univerzális assembler minden PIC16/17 típusúhoz
- Windows alatt futtatható
- Makrózási lehetőség
  - Sztring helyettesítő makró (C stílusú #define)
  - Kód makró
- Feltételes assemblálás
- Include fájlok használata
- C stílusú kifejezés kezelés
- Több szabványos Intel hex formátum generálása

Fájlok létrehozása

- **Automatikus** assemblálás a MAKE projekt módszerrel (MPLAB)
- Gépi kód generálása a programozók és emulátorok számára
- **A bemenet:**
  - *.ASM forrásfájl
- **A kimenet:**
  - *.HEX fájl (programozó, emulátor, szimulátor számára)
  - *.LST fájl listához
  - *.ERR hibafájl
  - *.COD fájl a szimulátor, emulátor szimbólumokhoz

PIC TANFOLYAM

5.5.1.1 MPASM UNIVERZÁLIS ASSEMBLER: LIST DIREKTÍVÁK

Minden parancssorban megadható direktíva az .ASM fájl LIST kulcsszava után is megadható
Sintakszis:
LIST <OPTION>=<VALUE>, ...

Opció	Default érték	Leírás
P	Nincs	Processzor típus-Megadni kötelező! 16C54, 17C42, etc..
E	ON	Eng./Tiltás Hiba fájl generálás
L	ON	Eng./Tiltás Lista fájl generálás
M	ON	Eng./Tiltás Makró kiterjesztés
C	ON	Eng./Tiltás Kis/nagybetű megkülönb.
Q	OFF	Eng./Tiltás hibaüzenetek kijelzése
R	HEX	Radix definiálása (HEX,DEC,OCT)
X	OFF	Eng./Tiltás keresztreferencia fájl generálás
F	INHx8M	HEX output fájl formátum INHx8M használta a MCHIP-nél

Példa:
LIST P=16C74
....
END

Megj.:
Processzor "P=<proc>" mindig az első sor
END mindig az utolsó sor

PIC TANFOLYAM

5.5.1.3 MPASM UNIVERZÁLIS ASSEMBLER : KONFIGURÁCIÓS BITEK DIREKTÍVA

Oscillátor típus, kódvédelem, WDT beállítása
__CONFIG direktíva állítja be a biteket, mikor "Processzor definíció"-t pl.
P16C74.INC használjuk
Csak az eszközben megtalálható bitek definiálása
A konfigurációs bitek között a & karaktert kell használni
Például: PIC16C54 - XT oszcillátor, WDT off, CP on, IDLOCS = 1234

```
#include "P16C5X.INC"
__CONFIG _XT_OSC & _WDT_OFF & _CP_ON _IDLOCS 1234
Példaprogram: ADVGENIC.ASM
```

Szöveg tárolása

- ☐ Az alkalmazásokban sokszor kell szövegeket megjeleníteni
- ☐ A szövegeket RETLW utasításokat tartalmazó táblázatokban tároljuk
- ☐ DT direktíva (define table) minden szövegkarakter elé teszi a RETLW utasítást:

DT "JOE",0 ; Hello szöveg tárolása
Ami azonos a következővel:

```
RETLW 'J'
RETLW 'O'
RETLW 'E'
RETLW 0
```

PIC TANFOLYAM

5.5.1.2 MPASM UNIVERZÁLIS ASSEMBLER : INCLUDE DIREKTÍVA

◆ Speciális funkciójú regisztereket, (STATUS, PORTok, stb.) a "Processor Definition" include fájlokban kell megadni, pl.:

◆ P16C74A.INC
◆ P17C44.INC

- ◆ A felhasználói könyvtárak, szubrutinok szintén include fájlba helyezhetők
- ◆ Assembler az include fájlkat úgy kezeli, mint forráskódot

◆ Szintaktika:

◆ #include <path><FILENAME.INC>
◆ #include C:\MPLAB\P16C74.INC

- ◆ A processzort az #include előtt kell definiálni

ORG, CBLOCK, EQU direktívák

ORG: Beállítja a program kezdőcímét
ORG 0x04 ; a következő utasítás 4H címen lesz

EQU: Értékhez szimbólumot rendel, adatmemória címek helyett szimbólumok használhatók

COUNT EQU 0x020 ; COUNT használható 20H című regiszter helyett
IMPULSES EQU 0x021 ; IMPULSES használható 21H című reg. helyett

CBLOCK: Szimbólumtömböt definiál, jól használható regiszterek megadására

CBLOCK 0x20 ; A definíció a 20H című regiszternél kezdődik
COUNT ; COUNT a 20H című fájlregisztert használja
IMPULSES ; IMPULSES pedig a 21H-t
ENDC

PIC TANFOLYAM

5.5.1.4 MPASM UNIVERZÁLIS ASSEMBLER: MACRO, ENDM DIREKTÍVÁK

- ☐ Felhasználó által definiált utasítás sorozat forrásszövegbe illesztése
- ☐ Makrók előnyei:
  - ☐ Gyakran használt megoldások következetes alkalmazása
  - ☐ A forráskód egyszerűbb módosíthatósága
  - ☐ Könnyebb tesztelhetőség
- ☐ Használat előtt kell definiálni !!!

Sintakszis:

• Definíció:
<macro_name> MACRO [

ENDM

• Használat:
<macro_name> [<arg1>, ... ,<argn>]

• Pl.: LEDon MACRO ; ledon makró megadása
BSF PORTA,1 ; LED világít
ENDM
....
LEDon ; LED be, makróhívás

Feltételes assemblálás

A forráskód feltételtől függően fordítható

Moduláris programírást tesz lehetővé

Szimulátoros hibakeresés

IF - Ezzel kezdődik a feltételes blokk

Sintakszis:

IF <expr>

ENDIF - a feltételes blokk vége

ENDIF

PIC TANFOLYAM

5.5.2.1 MPLAB-SIM I.

- Univerzális szimulátor PIC16/17 családhoz
- PC Windows és MPLAB-kompatibilis
- Diszkrét esemény, utasítás alapú szimuláció
- Teljes forrásszintű hibakeresés (debugging)
- Korlátok nélküli összetett töréspontok
- Megszakítás és perifériaműködés szimulációja (A/D és soros I/O nem!)
- Stimulus fájlok
- A DOS alapú MPSIM-et helyettesíti

Stimulus Fájl

☒ Stimulus fájlban adható meg bármelyik bemenet adott időpontba történő gerjesztése

☒ Utasítás szinten szimulálja a láb bemeneti feltételeit

☒ MPLAB-ban <FILENAME>.STI fájl szerkesztése

☒ Meg kell adni a portot, időt, állapotot

☒ Szintakszis:

☒ STEP <PORT#> <PORT#>

☒ <TIME> <VALUE> <VALUE>

☒ Például:

STEP	RA0	RA1	! Portdefiniálás
3	0	1	! 3. lépésnél, RA0=0, RA1=1
12	1	1	! 12. lépésnél, RA0=1, RA1=1

PIC TANFOLYAM

5.5.2.3 MPLAB-SIM III.

- ◆ A nyomkövetés során fájlban tárolhatjuk el az utasításokat és a regiszterek állapotát
- ◆ A fájlt a szimulátor hozza létre és többek között tartalmazza:
  - ◆ Lépésszám
  - ◆ A stopper által mutatott időpontot
  - ◆ Megváltozott regiszter értékeket
- ◆ A nyomkövetés adatai a képernyőn fognak megjelenni és egy generált ASCII szövegfájlba kerülnek

Példaprogram: ADVSTIM.ASM

PIC TANFOLYAM

5.5.2.2 MPLAB-SIM II.

Billentyű és időpont bemeneti gerjesztés

- ◆ Aszinkron, billentyű megnyomáshoz rendelt bemenet
  - ◆ Funkcióbillentyű I/O láb állapothoz rendelése
  - ◆ Mikor a Stimulus Dialog dobozban egy gombot megnyomunk, az I/O láb állapotot vált, az állapotok:
    - ◆ High - magas
    - ◆ Low - alacsony
    - ◆ Pulse - impulzus
    - ◆ Toggle - ellentétére vált
- ◆ Szinkron ismétlődő órajel esemény bemenet
  - ◆ I/O lábhoz óra rendelhető
  - ◆ Frekvenciája, periódusideje választható

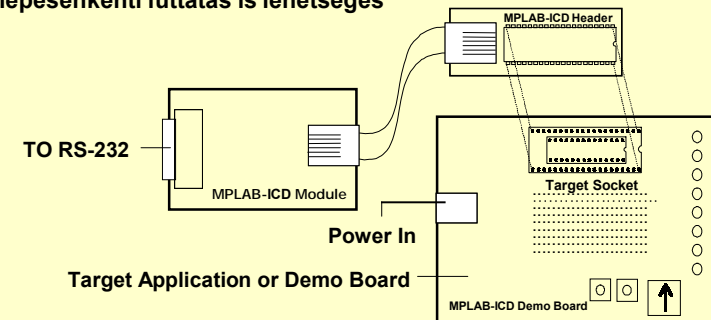
Állapotváltás regiszter fájlal

- ◆ Perifériamodulok szimulálásakor hasznos
- ◆ Register Stimulus új regiszterértéket tölt a regiszterekbe, mikor egy adott címet elértünk
- ◆ Pl. az A/D átalakítás eredményét tartalmazó ADRES regiszter tartalmát egy fájlból töltjük, mikor kiolvassuk a tartalmát
- ◆ Példaprogram: ADVAL.INJ:
0x16 Első híváskor 16 HEX-et tölt
0x84 Másodikra 84 HEX
... stb.

PIC TANFOLYAM

5.6.1 ICD=IN-CIRCUIT DEBUGGER

- Az ICD az MPLAB-ba van illesztve
- a program letölthető, és teljes sebességgel végrehajtható
- egy töréspont helyezhető el
- választható a töréspont alatt a perifériák felfüggesztése
- töréspont esetén:
  - a 0x1F00 címen kezdődő debug program végrehajtódik
  - a RAM vagy SFR-ek tartalma letölthető az MPLAB-ba
- lépésenkénti futtatás is lehetséges

PIC TANFOLYAM

6.2 PROGRAMOZÁS: TÁBLAKEZELÉS

Táblák az ADDWF PCL and RETLW utasításokkal kezelhetők

```

ORG      0x10      ; Page 0
MOVWF   offset,W  ; w = ofszet (eltolás)
CALL    Table
...
ORG      0x20      ; Page 0
Table
ADDWF   PCL,F     ; hely=Tábla kcim + ofszet
DT      "ABCD"    ; RETLW sorozat def.
TableEnd ; Page 0
IF ((Table&&0xFF00)!=(TableEnd-1 && 0xFF00))
ERROR  „A tábla átlépte a 256 szavas laphatárt”
ENDIF
    
```

Ugrótáblák

- ◆ Különbféle bemenő feltételtől függő rutinra való ugrásra használható
- ◆ Hasonló az előbbi táblához GOTO utasítás van a CALL és RETLW helyett
- ◆ Használatával a veremszintek száma csökkenthető

```

MOVWF   NEXT_STATE,W
GOTO    jump_table
...
jump_table ; PC felső felét inicializálni kell
ADDWF   PCL,F
GOTO    state0_routine
GOTO    state1_routine
GOTO    state2_routine
    
```

Példa: ADVJUMP.ASM

PIC TANFOLYAM

6.4 PROGRAMOZÁS: PARAMÉTER ÁTADÁS

- Szubrutinoknál szükséges a változók értékeinek az átadása
  - Matematikai rutinoknál, pl. szorzás és osztás
  - Soros adó és vevő rutinoknál pl. PUTCHAR vagy GETCHAR
- Globális változók
  - Közvetlen címzésű regiszterek használata
  - A legjobb néhány paraméter esetén
- W regiszter
  - Egy paraméter átadásához a W-t használjuk
  - A paramétert W-be tesszük
  - Meghívjuk a szubrutint. PÉLDA:


```

MOVWLW   'M'      ; ASCII M karakter W-be
CALL     putchar  ; Karaktert a kijelzőre
                    
```
- FSR - összetett adatstruktúrákhoz
  - Nagyszámú paraméter esetén
  - Csak a kezdőcímet kell átadni
  - FSR használható az első adatelemre mutatónak. Példa:

CLK_MIN_LD	EQU 0x0C	ALM_MIN_LD	EQU 0x10
CLK_MIN_HD	EQU 0x0D	ALM_MIN_HD	EQU 0x11
CLK_HOUR_LD	EQU 0x0E	ALM_HOUR_LD	EQU 0x12
CLK_HOUR_HD	EQU 0x0F	ALM_HOUR_HD	EQU 0x13

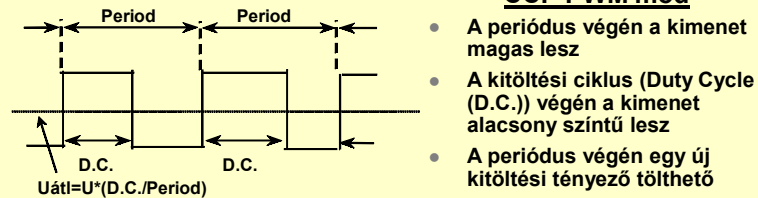
```

MOVWLW   CLK_MIN_LD
MOVWFW   FSR
CALL     inc_time
MOVWLW   ALM_MIN_LD
MOVWFW   FSR
CALL     inc_time
    
```

PIC TANFOLYAM

6.3 PROGRAMOZÁS: PWM

CCP PWM mód

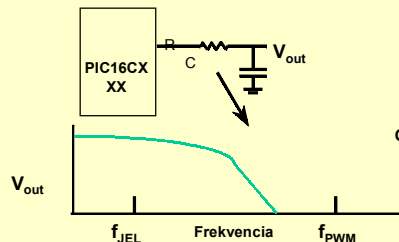
- A periódus végén a kimenet magas lesz
- A kitöltési ciklus (Duty Cycle) végén a kimenet alacsony szintű lesz
- A periódus végén egy új kitöltési tényező tölthető

Példaprogram: ADVPWM.ASM

PWM mint D/A átalakító

```

org      0x10
CLRF    PCLATH
MOVWF   Vout,W
CALL    OutputVoltage
MOVWFW CCPR1L
GOTO    Continue
OutputVoltage
ADDWF   PCL,F
RETLW  0x00 ; Vss
RETLW  0x3F ; (Vdd*255) / 64
RETLW  0x7F ; (Vdd*255) / 127
RETLW  0xBF ; (Vdd*255) / 191
RETLW  0xFF ; Vdd
    
```


PIC TANFOLYAM

6.5 PROGRAMOZÁS: TASZK KEZELÉS

- ◆ Szubrutinok adott időközönkénti futtatására használható
- ◆ Gyakran a TMR0 timert használják ütemadóként
- ◆ Vagy a lekérdezéses (polling) (PIC16C5XX) vagy megszakításos (PIC16CXXX / PIC17CXXX) technikát lehet használni

Taszk kezelés lekérdezéssel

PIC16C5XX TMR0 regiszterének olvasása

- ◆ TMR0 aktuális és az előző értékének az összehasonlítása
- ◆ Annak meghatározása, hogy melyik bit változott
- ◆ A változott bit tesztelése alapján a megfelelő taszk (szubrutin) hívása

```

MOVWF   TMR0,W      ; TMR0 aktuális értéke W-be
XORWF   PrevTMR0,W  ; Nézzük melyik bit változott...
MOVWFW ChaTMR0      ; Minden megváltozott bit ChaTMR0-ba
XORWF   PrevTMR0,F  ; Az aktuális lesz az előző érték...
    
```

Példaprogram: ADVPOLL.ASM

PIC TANFOLYAM

6.6 PROGRAMOZÁS: TASZK KEZELÉS MEGSZAKÍTÁSSAL

- ◆ TMR0 felhasználása periodikus megszakításra
- ◆ A következő taszk számontartása
- ◆ Az időszünetelés felhasználható a soros kommunikációra, stb.
- ◆ Két megvalósítási lehetőség:
  - ◆ Taszk mutató növelése a megszakítási programban (ISR-Interrupt Service Routine)
    - ◆ A taszk végrehajtása az ISR-ben
  - VAGY:
    - ◆ Jelzőbitek állítása a taszkmutató alapján
    - ◆ Egy fő programbeli hurokban figyeljük a jelzőbiteket és futtatjuk a taszkot ha kell
- ◆ Ha a timer megszakít, a taszkok az ISR-ben futnak
- ◆ Pontos és precíz időzítést biztosít a valós idejű taszkok számára
- ◆ A megszakítási rutin hosszú lesz, ezért rövid taszkok esetén előnyös a használata
- ◆ Példa:

- ◆ TMR0 megszakít 4 msec-ént
- ◆ Billentyűzet figyelése 52 msec.-ként
- ◆ Forgatási taszk 1 mp-ként

Példaprogram: ADVTASKI.ASM

PIC TANFOLYAM

6.8 PROGRAMOZÁS: SOROS VONAL, SPI

- ◆ A hatékony bitkezelő és forgató utasításokkal egyszerűn valósítható meg a szoftver UART
- ◆ Fél duplex rutinok a biteket időzítve tolják
- ◆ Az ADÓ és VEVŐ rutin összesen csak 50 szó hosszúságú!
- ◆ Az adattáviteli sebesség max. 115Kbit/sec lehet

Példaprogram: ADVUART.ASM

Soros adatátvitel - SPI-vel

- ◆ Számos perifériaáramkör használja a 4 vezeték-kes SPI szinkron soros protokollt
- ◆ A hatékony bitkezelő és forgató utasításokkal egyszerűn valósítható meg a szoftver SPI
- ◆ A teljes duplex rutinban a kimeneti bitek egyszerű kitolásával egyszerre történik a bemeneti bitek betolása
- ◆ Az ADÓ és VEVŐ rutin összesen csak 17 szó hosszúságú!
- ◆ Az adattáviteli sebesség max. 373Kbit/sec lehet

Példaprogram: ADVSPI.ASM

PIC TANFOLYAM

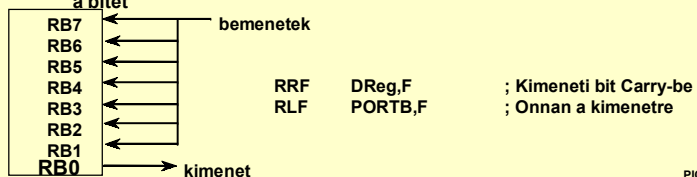
6.7 PROGRAMOZÁS: ADATBEVITEL AZ I/O FORGATÁSSAL

- ◆ Az adatbemenet az I/O portok LSB (bit 0) vagy az MSB (bit 7) kivezetése
- ◆ RRF utasítás (LSB) vagy RLF utasítás (MSB) a bemenet értékét a carry-be tolják
- ◆ Ugyanezen RRF vagy RLF utasítások a biteket egy fájl regiszterbe tolják

Adatkitvitel forgatással

- ◆ Adatkitvitel az I/O port LSB (bit 0) vagy MSB (bit 7) bitje
- ◆ A port többi bitje csak bemenet lehet !!!
- ◆ RRF vagy RLF -el a kimeneti bitek carry-be
- ◆ RRF (MSB) vagy RLF (LSB) utasítással a carry-ből a kimenetre mozgatjuk a biteket

PIC TANFOLYAM

6.9 PROGRAMOZÁS: WATCHDOG SZOFTVER

- A watchdog hatékonysága függ a felhasználói program jól megírtágától
- Az egész programban csak egy CLRWDT utasítást használjunk!
- A CLRWDT utasítást a főhurokba tegyük
- Ne tegyük a CLRWDT-t ISR(megszakítási) vagy egyéb szubrutinba
- Olyan minimális WDT túlcsoordulási időt válasszunk, amit a fő hurok végrehajtási ideje megenged
- A nem használt memóriát töltjük fel a GOTO wdtreset utasítás kódjával
- Ha a PC értéke elromlik, akkor valószínűleg ez az utasítás végrehajtódik, és újra indítja a kontrollert
- FILL direktíva használható a feltöltésre:
FILL (GOTO wdtreset), (400h-\$)
ORG 3FFh
wdtreset
- WDT reset törlése
- Bekapcsoláskor a WDT végrehajtása:
  - a RAM memória minta ellenőrzése tápvesz. Bekapcsoláskor, Ha a minta nincs a RAM-ban: először a RAM minta feltöltése, utána a WDT reset végrehajtása
- Subrutin számlálás
- Két számláló: szubrutin hívó és végrehajtó számláló
- Hívó számláló inkrementálása minden rutin híváskor
- Végrehajtó számláló inkrementálása minden szubrutin kezdetén
- A fő hurok elején a két számláló egyezőségének a vizsgálata, ha nem egyformák, akkor WDT reset

Példaprogram: ADVRELSW.ASM

PIC TANFOLYAM

6.10 PROGRAMOZÁS:UTASÍTÁSSZÁM CSÖKKENTÉSE

- Egy utasítás megtakarítható két egymásutáni NOP esetén
- GOTO "következő utasítás"-t használjuk

NOP	GOTO	\$+1
NOP	1 utasítás, 2 ciklus	

- ♦ A célbit meghatározza, hogy az eredmény a W vagy az F(ajl) regiszterbe kerüljön
- ♦ Célszerű az adatmozgatást átgondolni

Példa: A + B -> A

MOVWF	A,W	MOVWF	B,W
ADDWF	B,W	ADDWF	A,F
MOVWF	A		

3 utasítás

2 utasítás

- ⑦ Egy bit átvitel két regiszter között (REGA-ból REGB-be)
- ⑦ REGB bit előzetes beállítás
- ⑦ REGA bit-je tesztelése alapján a bitet esetleg megváltoztatjuk
- ⑦ Portok esetén, két ciklus hosszúságú váltás (glitch) lehetséges!!!

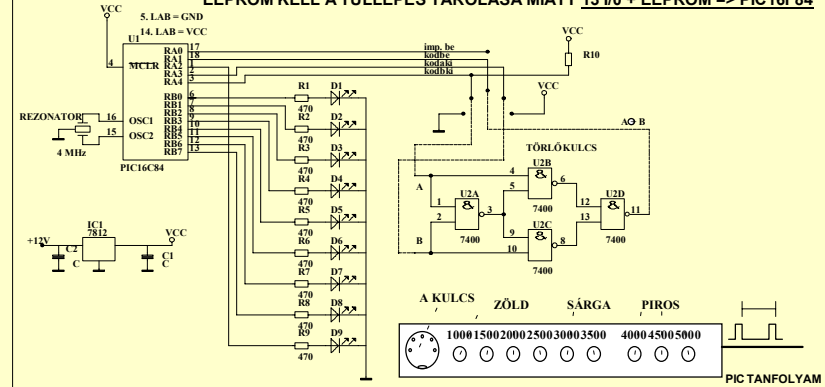
BTFSS	REGA,2	BCF	REGB,5
BCF	REGB,5	BTFSC	REGA,2
BTFSC	REGA,2	BSF	REGB,5
BSF	REGB,5		
4 utasítás		3 utasítás	

PIC TANFOLYAM

7.1.1 EGY MEGOLDOTT FELADAT I.

DIESEL AUTÓKNÁL A MOTOR TÚLPÖRGETÉSE KÁROS A MOTORRA. A FELADAT EGY OLYAN FORDULATSZÁM MÉRŐ KÉSZÍTÉSE, AMELY 1000-5000 FORD/PERC KÖZÖTT 500-AS LÉPÉSENKÉNT EGY LED KIGYÚJTÁSÁVAL JELZI AZ AKTUÁLIS FORDULATSZÁMOT. 4000-ES FORDULAT TÚLLÉPÉSE ESETÉN A MEGFELELŐ LEDEKET BEKAPCSOLVA ÉGVE HAGYJA, JELEZVE A TÚLLÉPÉST. AZ ÍGY KIGYÚJTOTT LEDEK TÖRLÉSE CSAK EGY SPECIÁLIS ELEKTRONIKUS KULCCSAL LEHETSÉGES. (Tápfesz. kikapcsolása után is megőrzi az állapotát!)

KIMENETEK SZÁMA: 9 LED + 2 KULCS
BEMENETEK SZÁMA: 1 FORD.SZÁM IMPULZUS, 1 KULCS BEM.
EEPROM KELL A TÚLLÉPÉS TÁROLÁSA MIATT 13 I/O + EEPROM => PIC16F84

PIC TANFOLYAM

6.11 PROGRAMOZÁS: UTASÍTÁSSZÁM CSÖKKENTÉSE

- ♦ A kimeneti bit állítása egyforma ideig tartson (szinkronizálás), ha ez fontos
- ♦ LSB vagy MSB esetén a ROTATE utasítás használható

BTFSC	OutBit,0	; Átlépés ha kimenet nulla
GOTO	kim1	; Ugrás 1-be állításra
NOP		; Egy cykl. késl. a szink. miatt
BCF	PORTA,1	; Kimeneti bit törlése
GOTO	kimkesz	; végére ugrás

kim1

BSF	PORTA,1	; kimeneti bit 1
GOTO	kimkesz	; Végrehajtási idő szink. miatt

kimkesz

- Regiszterek hasonlítása
  - A két folytatás egy GOTO-val
MOVWF	REGB,W	; REGB tartalma W-be
XORWF	REGA,W	; REGA & REGB hasonlítása
BTFSS	STATUS,Z	; Átlép ha REGA=REGB
GOTO	NotEqual	; Ugrik ha nem egyenlő

Equal

.

.

NotEqual

További ötletek a programok tanulmányozása alapján!

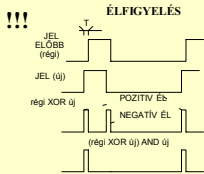
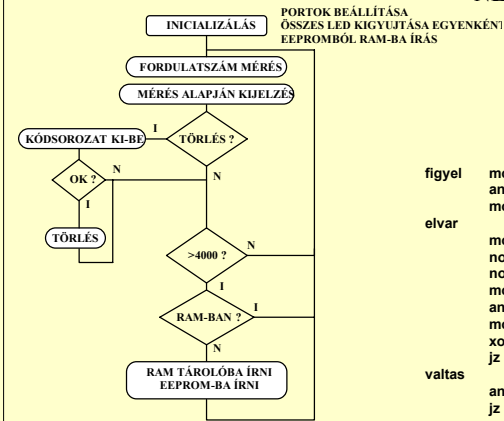
PIC TANFOLYAM

7.1.2 EGY MEGOLDOTT FELADAT II.

MILYEN RÉSZFELADATOKAT KELL MEGOLDANI:

- ÜZEMKÉPESÉG ELLENŐRZÉSE
- FORDULATSZÁM MÉRÉS
- MÉRT ADATOK ALAPJÁN LED KIJELEZÉS
- TÚLLÉPÉS TÁROLÁSA ÉS KIJELEZÉSE
- TÚLLÉPÉS TÖRLÉSE KULCCSAL

EEPROM KEZELÉSRE VIGYÁZNI !!!
NEM RAM !!!

figyel	mov	w,ra	
	and	w,#01	;ra.0.bitje a JEL
	mov	uj,w	;első minta
elvar	mov	regi,uj	;uj := regi
	nop		
	nop		
	mov	w,ra	
	and	w,#01	;0.bit a fordszám
	mov	uj,w	
	xor	w,regi	
	jz	elvar	;regi=uj, nincs váltás
váltas	and	w,uj	;élváltás jó?
	elvar	,nem	
	jz	,EL FELDOLGOZÁSA	

PIC TANFOLYAM

7.1.3 EGY MEGOLDOTT FELADAT III.

FORDULATONKÉNT EGY IMPULZUS
fordulatszám periódusidő *4
(ford/perc) (msec) fszam 3sec
sec-ként alatt

500	120	480	8.3	25
1000	60	240	16.6	50
1500	40	160	24.9	75
2000	30	120	33.3	100
2500	24	92	41.7	125
3000	20	80	50	150
3500	17.1	69	58.3	175
4000	15	60	66.7	200
4500	13.3	53	75	225
5000	12	48	83.3	250

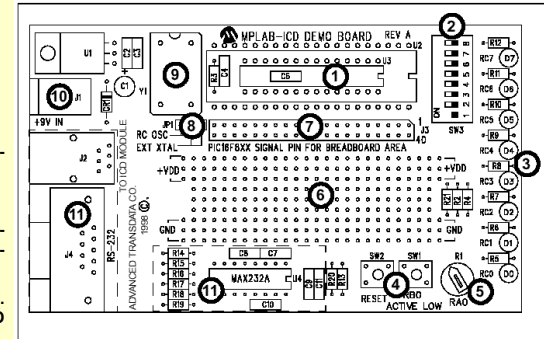
HA PERÓDUSIDŐT MÉRÜNK, AKKOR:
A mérést érdemes 0.25 msec-os megszakítással végezni (=4kHz)
Nem lineáris! (1/x függvény)
HA IDŐEGYSÉG ALATT BEJÖVŐ IMPULZUSSZÁMOT MÉRÜNK, AKKOR:
jobb a 3 mp alatti fordulatszámot mérni, vagy 3 impulzus/fordulat ez lineáris !!!

```

INT_SERVICE
CALL SISWS ;"PUSH" W AND STATUS REGISTRS
RTCCPOL
BTFS INTCON,2 ;RTCC INTERRUPT?
GOTO EX67 ;IF NOT, (FALSE INTERRUPT?) EXIT
MOVLW 218 ;INNE INDUL A SZÁMLÁLÓ
MOVWF RTCC
BCF INTCON,2 ;CLEAR RTCC INTERRUPT FLAG
setb kodaki ;hogy lássuk az it-t
cibr kodaki
setb kodaki
RTCCSER
INCF INT_COUNT,1 ;10 Hz INT RATE
MOVLW 100
SUBWF INT_COUNT,0
BTFS STATUS,2 ; 1 SEC. ELTELT?
GOTO EX67 ;IF NOT, EXIT
CLRF INT_COUNT ;IF YES, CLEAR
dec sec
EX67
CALL SIRWS ;"POP" W AND STATUS REGISTERS
RETFIE ;ENAB. GLOBAL INT AND RETURN
PIC TANFOLYAM
    
```

7.2.2 MPLAB-ICD DEMO BOARD

1. EMULÁTOR FÉSZEK
2. LEDEKET BEKAPCSOLÓ DIP SOR
3. LEDEK A C PORTON
4. NYOMÓGOMBOK: RESET+PB0-RA
5. POTMÉTER RA0 BEMENETEN (ANALÓG)
6. SZABAD TERÜLET
7. PIC16F87X KIVEZÉSEI EGY CSATLAKOZÓN
8. RC OSCILLÁTOR (KB. 2 MHz) KIVÁLASZTÓ ÁTKÖTÉS
9. KÜLSŐ KRISTÁLY FOGLALATA
10. 9 V 0.75A TÁPEGYSÉG CSATLAKOZÓJA, A KÖZEPE A POZITÍV
11. RS232 SOROS VONAL KIALKÍTÁSÁHOZ

Az 1. jelű helyre természetesen egy, az ICD-vel beprogramozott példányt is be tudunk dugni, és így azt a tokot tudjuk élesben kipróbálni

```

*****
;* DPRIM877.ASH
*****
;* DRK
;* 16 AUGUST 1999
;* Assembled with MPASM V2.20
*****
;* AZ RB0-RA KÖTÖTT GOMB NYOMOGATÁSÁVAL LEHET A PORTC-RE
;* KÖTÖTT LEDEK KIJELZESÉT BINARISAN LEPTETNI
;* A panelel lévő SW3 DIP kapcsoló mindegyikének
;* ON állásban kell lennie.
*****

list p=16f877

; Include fájl, ha kell a könyvtár beállítása
include "p16f877.inc"

; Start at the reset vector
org 0x000
nop ;KELL A DEBUG MIATT!!!

Start
banksel TRISC
clrf TRISC ;PORTC mind kimenet
banksel PORTC
clrf PORTC ;Clear PORTC
uj incf PORTC

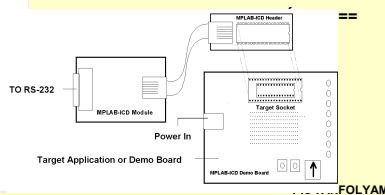
WaitPus
btfs PORTB,0 ;megnyomtuk?
goto WaitPus

u2
btfs PORTB,0 ;elegteduk?
goto u2

goto uj
end
    
```

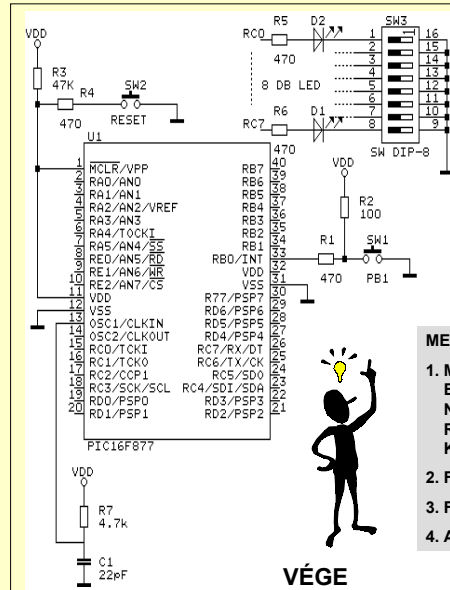
7.2.1 MPLAB-ICD HASZNÁLATA: A PROGRAM

- Reset vector címen 'NOP'-nak kell lenni
- 1 verem szintet felhasználni
- Felhasználja a program memória utolsó 256 szavát, (1F00h-1FFFh)
- 6 bajt adatmemória helyet (70h, 1EBh - 1EFh) használ
- továbbá két SFR-ben:
  - RB6 és RB7 lábakat, ezért
  - csak a PORTB (006h) & TRISB (086h) 0-5 bitje használható

7.2.3 MPLAB-ICD HASZNÁLATA: AZ ÁRAMKÖR

- 8 LED
- 1 NYOMÓGOMB (PB1)
- RC OSCILLÁTOR

- MEGOLDANDÓ FELADATOK:**
1. MINDEN GOMBNYOMÁS HATÁSÁRA EGY BELSŐ REGISZTER TARTALMA EGYENKÉNT NÖVEKSZIK (BINÁRIS SZÁMLÁLÁS) ÉS A REGISZTER TARTALMA A 8 LED KIJELZŐRE KERÜL.
  2. FUTÓFÉNY SZOFTVER IDŐZÍTÉSSEL.
  3. FUTÓFÉNY MEGSZAKÍTÁSOS IDŐZÍTÉSSEL
  4. A TANFOLYAMVEZETŐ ÖTLETEI....

VÉGE

AZONOSÍTÓ RÉSZ
 HOZZÁNYÚLÁST ÉS MÓDOSÍTÁST MUTATÓ SORSZÁM
 VERZIÓSZÁM
 UTOLSÓ MÓDOSÍTÁS DÁTUMA
 FÁJLNÉV
 SZERZŐ
 CÉG
 A PROGRAM RÖVID LEIRÁSA
 A PROGRAM TÖRTÉNETE DÁTUMOZVA
 A PROGRAM RÉSZLETESEBB LEIRÁSA ÉS SPECIFIKÁCIÓJA
DEFINÍCIÓK, DEKLARÁCIÓK
 PROCESSZOR TÍPUS, KONFIGURÁCIÓ, INCLUDE FÁJLOK
 I/O PORTOK
 BEMENETEK
 KIMENETEK
 ALLANDOK
 VALTOZOK
 BITES VALTOZOK
 MAKROK
PROGRAM KEZDETE
 MEGSZAKÍTÁSVEKTOR
 MEGSZAKÍTÁS AZONOSÍTÁS, FELDOLGOZÁS
 REGISZTEREK VISSZAÁLLÍTÁSA
FOPROGRAM KEZDETE
 INICIALIZÁCIÓK
 PORTOK
 REGISZTEREK
 BITEK
 EGYEB
 TENYLEGES FOPROGRAM KOD
SZUBRUTINOK
 MI A FELADATA
 BEMENET
 KIMENET
 HASZNALT REGISZTEREK
 KOD
PROGRAM VÉGE

7.2.4 ASM PROGRAM FELÉPÍTÉSE

105

PICTANFOLYAM

```

;===== [ F Ő P R O G R A M K E Z D E T E ] =====
;
;----- [ I N I C I A L I Z Á L A S O K ] -----
INI_MAIN
INI_PORT
    BANKSEL TRISC      ;PORTC mind kimenet
    CLRFB  TRISC
    BANKSEL PORTC
INI_REG
    CLRFB  SEG        ;SEG=0
INI_BITS
    BSFB   SEG,0      ;SEG='00000001'B
INI_MISC
;----- [ P R O G R A M T E N Y L E G E S K E Z D E T E ] -----
MAIN
    RRF    SEG,W      ;ADOTT REGISZTER ROTÁLÁSA CARRY KIHAGYÁSÁVAL
    RRF    SEG,F      ;ELŐTTE:SEG=76543210 UTANA:W=C7654321 CY=.0
    MOVF   SEG,W      ;W=SEG

    MOVWF  PORTC      ;PORTC-N VANNAK A LEDEK
    CALL   WAIT       ;SW KÉSLELTETÉS
    GOTO   MAIN       ;UJRA

;===== [ S Z U B R U T I N O K ] =====
WAIT
    CLRFB  TIMER1
    CLRFB  TIMER2

DLY1
    NOP
    DECFSZ TIMER1,F
    GOTO   DLY1
    DECFSZ TIMER2,F
    GOTO   DLY1
    RETURN
    END              ;PROGRAM VÉGE
    
```

7.2.5 FUTÓFÉNY SW IDŐZÍTÉSSEL II.

**FELADAT:
NYOMOGOMBRA
LÉPKEDJEN!!!**

107

PICTANFOLYAM

```

;#1 MINDEN FAJLHOZ-NYULASKOR 1-EL NOVELNI!!!
;VER: 1.0 DATE: 00.01.18 UTOLSO MODOSITAS
;FAJLNEV: FFENYSW.ASM NOTE:
;IRTA: DR. KONYA LASZLO KONYA@NOVSERV.OBUDA.KANDO.HU
;CEG: KKMFB
;----- [ MI EZ? ] -----
;FUTOFENY SW IDOZITÉSSEL
;A panelen lévő SW3 DIP kapcsoló mindegyikének
;ON állásban kell lennie.
;----- [ TÖRTENET IDE KERUL MINDEN INFORMACIO ] -----
;00.01.12 ELSO VALTOZAT
;----- [ SPECIFIKACIOK, KIEGESZITESEK ] -----
;
;----- [ D E F I N I C I O K ] -----
;
;----- [ PROCESSZOR + KONFIGURACIO + INCLUDE ] -----
LIST P=16F877 ;PROCESSZOR DEFINICIO
#include <P16F877.INC> ;A SZUKSEGES INCLUDE FAJL
CONFIG CP OFF & WDT OFF & BODEN ON & PWRTE ON &
RC_OSC & _WRT_ENABLE_ON & _LVP_ON & _DEBUG_ON & _CPD_OFF
;----- [ I/O PORTOK ] -----
;PORTC A LED PORT
;----- [ ALLANDOK ] -----
;
;----- [ VALTOZOK ] -----
TIMER1 EQU 20H
TIMER2 EQU 21H
SEG EQU 22H
;----- [ BITES VALTOZOK ] -----
;
;----- [ MAKROK ] -----
;===== [ P R O G R A M K E Z D E T E ] =====
;
    ORG 0X000 ;PROCESSZOR RESET VEKTOR
    NOP      ;DEBUG MIATT
    CLRFB PCLATH ;PAGE BITEK BIZTOS TORLESE
    GOTO INI_MAIN ;UGRAS A PROGRAM KEZDETERE
;
;===== [ M E G S Z A K I T A S V E K T O R ] =====
;NEM HASZNÁLJUK!
    ORG 0X004 ;EZ A 4H CIM
    
```

7.2.5 FUTÓFÉNY SW IDŐZÍTÉSSEL I.

106

PICTANFOLYAM

```

;----- [ PORTC => LEDEK ] -----
;----- [ ALLANDOK ] -----
RTCBE EQU D'105' ;EZT KELL A SZAMLALOBA TENNI
;----- [ VALTOZOK ] -----
W_TMP EQU 0X20 ;VARIABLE USED FOR CONTEXT SAVING
STA_TMP EQU 0X21 ;VARIABLE USED FOR CONTEXT SAVING
SEG CBLOCK 0X23
;IT-BEN HASZNALTAK
MS1 ;1MS SZAMLALO
MS10 ;10MSEC SZAMLALO
SEC ;1SEC SZAMLALO
SEGEDRI ;SEGÉDREGISZTER AZ IT-BEN
    ENDC
;----- [ BITES VALTOZOK ] -----
;
#define CY STATUS,C
;----- [ MAKROK ] -----
;
JNZ MACRO ADDR ;JUMP IF ZERO BIT IS NOT SET
    BTFS 3,2
    GOTO ADDR
    ENDM

MOV MACRO REG1,REG2 ;R2->R1
    MOVF REG2,W
    MOVWF REG1
    ENDM

SUBRK MACRO REG,KONST
    MOVLW KONST
    SUBWF REG,F
    ENDM

;===== [ P R O G R A M K E Z D E T E ] =====
;
    ORG 0X000 ;PROCESSZOR RESET VEKTOR
    NOP      ;A DEBUG MIATT
    CLRFB PCLATH ;PAGE BITEK BIZTOS TORLESE
    GOTO INI_MAIN ;UGRÁS A PROGRAM KEZDETERE
    
```

7.2.6 FUTÓFÉNY MEGSZAKÍTÁSSAL I.

**A PROGRAM
ELEJE A
HELYHIÁNY
MIATT
LEMARADT,
LÁSD ELŐZŐ**

108

PICTANFOLYAM

```

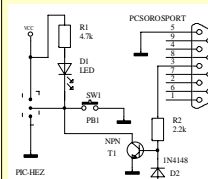
===== [ MEGSZAKITASVEKTOR ]=====
;
ORG      0X004      ;EZ A 4H CIM
MOVWF   W_TMP      ;W MENTESE
MOVWF   STATUS,W   ;
BCF     STATUS,RP0 ;BIZTOS REGISTER BANK SET TO 0
MOVWF   STA_TMP    ;STATUS MENT,SE
;
----- [ MEGSZAKITAS AZONOSITAS, FELDOLGOZAS ]-----
;
CALL    RTCINT
;
----- [ REGISZTEREK VISSZAÁLLÍTÁSA ]-----
BCF     STATUS,RP0 ;ENSURE FILE REGISTER BANK SET TO 0
MOVWF   STA_TMP,W  ;STATUS VISSZAALLITAS
MOVWF   STATUS
SWAPF   W_TMP,F    ;W VISSZAÁLLÍTÁSA
SWAPF   W_TMP,W    ;VISSZATERÉS IT-BÓL
RETFIE
;
===== [ FŐPROGRAM KEZDETE ]=====
;
----- [ INICIALIZALASOK ]-----
INI_MAIN
INI_PORT
BANKSEL TRISC      ;PORTC mind kimenet
CLRF   TRISC
BANKSEL PORTC
CLRF   PORTC      ;Clear PORTC
INI_REG
CLRF   SEG
INI_BITS
BSF    SEG,0      ;SEG=00000001
INI_MISC
INI_RTC
BSF    STATUS,RP0 ;BANK1
MOVLW  B'11010001' ;ELEMEZZÜK!
MOVWF  OPTION_REG
BSF    INTCON,5    ;TMR0 IT ENG
BSF    INTCON,GIE ;GENERAL IT ENG
BCF    STATUS,RP0 ;BANK0

```

7.2.6 FUTÓFÉNY MEGSZAKÍTÁSSAL II.

109

PICTANFOLYAM

7.3.1 LDR-KEY HASZNÁLATA I.

A PROGRAMLETÖLTŐ KULCS A SAJÁT PROGRAM-MEMÓRIÁJUK ÍRÁSÁRA ÉS OLVASÁSÁRA KÉPES TÍPUSOK PROGRAMFEJLESZTÉSÉRE ILLETVE FRISSÍTÉSÉRE HASZNÁLHATÓ: PIC16F870/871, PIC16F872, 16F873/874/876/877.

A CD /LDRKEY KÖNYVTÁRÁBAN TALÁLHATÓ A LDRKEY.ASM FÁJLT - A LETÖLTŐ-LÁBAT MÓDOSÍTVÁ - KELL AZ MPLAB SEGÍTSÉGÉVEL LEFORDÍTANI, ÉS A PIC TOKBA ÍRNI. EZEK UTÁN MÁR A LEÍRT MÓDON KÉPES MŰKÖDNI. AZ ALKALMAZÁS HEXA FÁJLJÁT A SZINTÉN AZ EBBEN A KÖNYVTÁRBAN LÉVŐ DOWNLDR.EXE (WINDOWS ALATT FUTÓ) PROGRAM SEGÍTSÉGÉVEL KELL LETÖLTENI. A LETÖLTENI KÍVÁNT PROGRAM MEGÍRÁSÁKOR FIGYELEMBE VENNI:

A PROGRAMMEMÓRIA ELSŐ HÁROM ILL. UTOLSÓ 256 SZAVA A MONITORPROGRAM SZÁMÁRA VAN FENNTARTVA. (PL.:PIC16F877 ESETÉN EZ A 0X0000-0X0002 ILL. 0X1F00-0X1FFF CÍMEKET JELENTI) HA MÉGIS OLYAN HEX FÁJLT PRÓBÁLNÁNK LETÖLTENI, AMELY EZT A TERÜLETET HASZNÁLJA A MONITORPROGRAM HIBÁT JELEZ ÉS AZ ÉRINTETT TERÜLET FELULÍRÁSA NÉLKÜL BEFEJEZI A LETÖLTÉST. (EZZEL MEGAKADÁLYOZVA A MONITORPROGRAM MŰKÖDÉSKÉPELENNÉ TÉTELÉT)

111

PICTANFOLYAM

```

MAIN
UJ      GOTO      UJ      ;JÓ KIS FŐPROGRAM, MONDHATOM
;
===== [ SZUBRUTINOK ]=====
;TMR0 MEGSZAKÍTÁS
;4 MHz ÓRA 1 MIKRO 1 LÉPÉS 4-ES ELŐOSZTÓ
RTCINT
MOVLW  RTCBE      ;INNEN INDUL A SZÁMLÁLÓ
MOVWF  TMR0
BCF    INTCON,2   ;CLEAR RTCC INTERRUPT FLAG
INCF   MS1,F      ;1MSEC NÖVEL
;
MOV    SEGEDRI,MS1 ;
SUBRK  SEGEDRI,D'10' ;
JNZ    ITVEG      ;
MSEC10
CLRF   MS1        ;
INCF   MS10,F    ;10 MSEC NOVEL
MOV    SEGEDRI,MS10 ;
SUBRK  SEGEDRI,D'100' ;
JNZ    ITVEG      ;
SEC1
RRF    SEG,W      ;ADOTT REGISZTER ROTÁLÁSA CARRY KIHAGYÁSÁVAL
RRF    SEG,F      ;ELŐTTE:SEG=76543210 UTÁNA:W=C7654321 CY=.0
MOV    SEG,W      ;SEG=07654321 CY=CY
MOVWF  PORTC      ;W=SEG
MOVWF  PORTC      ;PORTC-N VANNAK A LEDEK
;
CLRF   MS10
INCF   SEC,F      ;1 SEC NOVEL
ITVEG
RETURN ;PROGRAM VÉGE

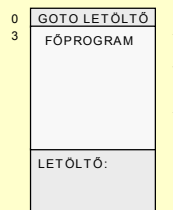
```

7.2.6 FUTÓFÉNY MEGSZAKÍTÁSSAL III.

110

PICTANFOLYAM

PROGRAM MEMÓRIA

PROGRAM MEMÓRIA VÉGE

7.3.2 LDR-KEY HASZNÁLATA II.

A FELHASZNÁLÓ PROGRAMJÁNAK A 0X0003 CÍMEN KELL KEZDŐDNI, MERT A MONITORPROGRAM IDE ADJA ÁT A VEZÉRLÉST INDULÁSKOR.

A MEMÓRIA 0 CÍMÉN LÉVŐ UTASÍTÁS ELUGRÁS A LETÖLTŐ-PROGRAMRA, RESET UTÁN AZONNAL EZ HAJTÓDIK VÉGRE. A KEZDŐ PROGRAMRÉSZLET:

```

ORG      0X0000 ;PROCESSZOR RESET VEKTOR
MOVLW   0X018
MOVWF   PCLATH ;HOSSZÚ
GOTO    MONITOR ;UGRÁS A MONITOR PROGRAMRA
;3-MAS CÍM, PROGRAMKEZDET
START_PRG

```

A MONITORPROGRAM NEM HASZNÁL MEGSZAKÍTÁSOKAT, AZOK MEGKÖTÉSEK NÉLKÜL ALKALMAZHATÓK A SAJÁT PROGRAMBAN. AZ INTERRUPT VEKTOR IS VÁLTOZTATLANUL A 0X0004 CÍMRE MUTAT.

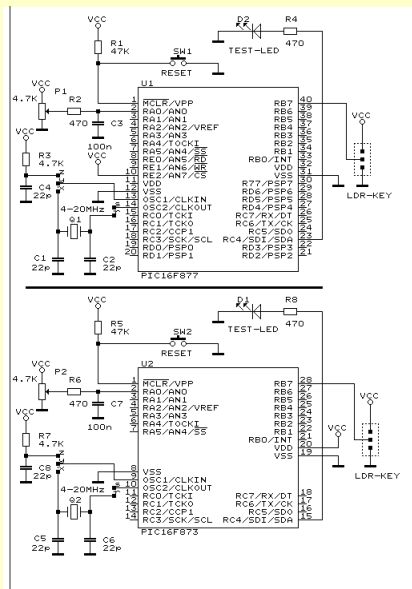
AZ ELŐRE FELPROGRAMOZOTT ÁRAMKÖRÖK KONFIGURÁCIÓS SZAVA IS BE LETT ÉGVE, AZOKAT A LETÖLTŐ KULCS SEGÍTSÉGÉVEL NEM LEHET MÓDOSÍTANI.

AZ ELŐRE FELPROGRAMOZOTT ÁRAMKÖRÖK AZ RB7 PORTOT HASZNÁLJÁK A LETÖLTÉSRE!

A RESET FOLYAMAT ALATT A LETÖLTŐ KULCS GOMBJÁNAK LENYOMVA TARTÁSÁVAL LEHET A LETÖLTŐ PROGRAMOT AKTIVIZÁLNI, MELYET A LED KÉTSZERI FELVILLANÁSA JELEZ.

A HIBÁS LETÖLTÉST A LED FOLYAMATOS VILÁGÍTÁSA JELZI, MÍG A SIKERES PROGRAMOZÁS UTÁN A LED HÁRMAT VILLAN, MAJD AZ ÁRAMKÖR RESET-ELÉSÉVEL INDÍTHATÓ A FELHASZNÁLÓI PROGRAM.

PICTANFOLYAM

7.3.3 MINIÁRAMKÖR AZ LDRKEY-HEZ

KÉT 40 ILLETVE 28 LÁBÚ TOKOKHOZ MEGRAJZOLT ÁRAMKÖR A KEZDŐ KAPCSOLÁS AZ LDR-KEY HASZNÁLATÁHOZ.

HÁROM „PERIFÉRIÁJA” VAN:

EGY LED:

RC4 PONTRA KAPCSOLÓDIK

- EGY NYOMÓGOMB:

LDR-KEY NYOMÓGOMBJA
- EGY ANALÓG BEMENET (A POTI)

CÉLSZERŰ EGY KIS „CSUPALYUK” PANELRE PIC-NEK EGY 40(28) LÁBÚ IC FOGLALATOT FELFORRASZTANI, ÉS ENNEK A KIVEZETÉSEIHEZ FORRASZSUK A TÖBBI ALKATRÉSzt. AZ ÁRAMKÖRI RAJZON A PIC BEKÖTÉSE A FELÜLNÉZETI TOKOZÁSI KIALAKÍTÁSAVAL EGYEZIK MEG.

P1C TANFOLYAM

7.3.5 VALTVIL.ASM PROGRAM

```

;A PROGRAM AZ A/D EGYSÉG 0. CSATORNÁJÁN LÉVŐ FESZÜLTSEGET ALAKÍTTJA ÁT DIGITÁLIS ÉRTÉKKÉ, ÉS EZ A SW IDŐZÍTÉST ÁLLÍTTJA. ÍGY A PORTC,4 BITJÉNEK VILLOGÁSI SEBESSÉGE VÁLTOZIK
;-----[ VILLOGTATO RUTIN ]-----
UJRA
    BSF    PORTC,4
    ;PORTC,4 BITJE 1
    CALL  WAIT    ;VÁRAKOZÁS
    BCF    PORTC,4
    ;PORTC,4 BITJE 0
    CALL  WAIT    ;VÁRAKOZÁS
    GOTO  MAIN    ;CIKLUSBAN
;-----[ SZOFTVER KÉSZLETETÉS ]-----
WAIT
    MOVFW ADRESH
    BTFSZ STATUS,Z
    INCF  ADRESH,F
    MOVWF TIMER2
    CLRF  TIMER1
DLY1
    NOP
    NOP
    NOP
    NOP
    DECFSZ TIMER1,F
    GOTO  DLY1
    DECFSZ TIMER2,F
    GOTO  DLY1
    RETURN
    END
;-----[ A/D KONVERZIÓ ]-----
START
    BANKSEL TRISC
    CLRF  TRISC
    MOVLW B'00001110'
    ;LEFT JUSTIFY,1 ANALOG CHANNEL
    MOVWF ADCON1
    ;VDD AND VSS REFERENCES
    BANKSEL PORTC
    MOVLW B'01000001'
    ;FOSC/8, A/D ENABLED
    MOVWF ADCON0
MAIN
    [ A/D KONVERZIÓ ]
    BSF    ADCON0,GO
    ;START A/D KONVERZIÓ
    BTFSS PIR1,ADIF
    ;VÁRAKOZÁS, MÍG KÉSZ NEM LESZ
    GOTO  WAITAD
  
```

P1C TANFOLYAM

7.3.4 MINIPROGRAMOK

AZ ELKÉSZÍTETT ÁRAMKÖR KIPRÓBÁLÁSÁHOZ (ÉS A GYAKORLÁSHOZ) HÁROM PROGRAM KÉSZÜLT.

VILLOG.ASM: AZ RC PORT 4. LÁBÁRA KÖTÖTT LED-ET KAPCSOLJUK PERIODIKUSAN KI ÉS BE, SZOFTVER IDŐZÍTÉST HASZNÁLVA.

LEPTET.ASM: A LETÖLTŐ KULCS NYOMÓGOMBJÁT NYOMKODVA A AZ RC PORT 4. LÁBÁRA KÖTÖTT LED-ET KAPCSOLJUK KI ÉS BE.

VALTVIL.ASM: A PROGRAM AZ A/D EGYSÉG 0. CSATORNÁJÁN LÉVŐ FESZÜLTSEGET ALAKÍTTJA ÁT DIGITÁLIS ÉRTÉKKÉ, ÉS EZ A SW IDŐZÍTÉST ÁLLÍTTJA. ÍGY A PORTC, 4. BITJÉNEK VILLOGÁSI SEBESSÉGE FOG VÁLTOZNI

EZT A HÁROM PROGRAMOT AZ MPLAB PROGRAMMAL LEFORDÍTTVA, AZ LDR-KEY-EL LETÖLTHETJÜK. A KÉNYELMESEBBEKNEK MEGTALÁLHATÓK A KÖZVETLENÜL LETÖLTHETŐ VILLOG.HEX, LEPTET.HEX VALTVIL.HEX FÁJLOK IS.

LETÖLTÉSI HELY: <http://alpha1.obuda.kando.hu/~konya>

P1C TANFOLYAM